

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEC

BROJ 1086

9. VELJAČE 2024. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

9 771451 425001

Kupovina u Hrvatskoj

Jeftinije s druge strane granice

SADRŽAJ

6

Konstituiran novi saziv Narodne skupštine Srbije
**Kratka sjednica
uz zvižduke, prosvjede
i transparente**

Foto: BETA – Miloš Miškov

10

Prijava poticaja u biljnoj proizvodnji
**Veći iznos donio
strožu provjeru**

12

Nenad Budimović, tajnik Odbora
za stočarstvo Privredne komore Srbije
**Država daje veliki
novac, ali bez rezultata**

Foto: BETA – Amir Hamzagović

16

**Javni poziv za Program
prekogranične suradnje
između Republike
Hrvatske i Republike
Srbije za 2024. godinu**

26

Naši gospodarstvenici (CLXXV.)
»Vino je piće života«

30

»Godine novog preporoda«:
150 godina od rođenja
Matije Ispanovića (1874. – 1935.)
**Učitelj, kulturni
i politički djelatnik**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Preradovićeve 11
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Mira Tumbas (predsjednica), vlč. Josip Ivešić,
Mirjana Stantić, Gordana Jerković, Nevenka
Tumbas, Renata Kuruc, Marica Stantić, Ama-
lija Šimunović, Željka Vukov

v. d. RAVNATELJICE:

Mirjana Trkulja
e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs
Ivana Petrekanić Sič
(koordinatorka dopisne službe)
dr. sc. Jasminka Dulić
(novinarka, urednica političke rubrike)

Željka Vukov
(novinarka, urednica društvene rubrike)
Davor Bašić Palković
(novinar, urednik rubrike kultura)
Ivan Ušumović
(novinar, urednik sportske rubrike)
Zvonko Sarić
(novinar)
Jelena Dulić Bako
(novinarka)
Suzana Darabašić
(novinarka dopisništva Srijem)
LEKTOR:
Zlatko Romić
TEHNIČKA REDAKCIJA:
Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (grafička urednica)
FOTOGRAFIJE:
Nada Sudarević
ADMINISTRACIJA:
Branimir Kuntić
(tajnice@hrvatskarijec.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;
++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica
List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315
COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Skeniraj
i preuzmi
aplikaciju

Oko granica

Ne tako davno parkinzi ispred trgovina u blizini granice s Hrvatskom bili su punu vozila s hrvatskim registarskim oznakama. Šid, Bačka Palanka, Bogojevo, Bezdan bila su mjesta gdje se pazarilo od mlijeka do građevinskog materijala. Danas je slika drugačija. Parkinzi i dućani koji su namjenski otvarani uz granicu danas su prazni. A kolona kupaca krenula je u suprotnom smjeru. Ne više iz Hrvatske u Srbiju, već iz Srbije u Hrvatsku. U oba slučaja logika je ista; kupuje se tamo gdje je jeftinije.

A trenutačna računica je sada na hrvatskoj strani. I ono što su nekada bili Bačka Palanka ili Bogojevo, sada su Ilok i Tovarnik. Kupuje se hrana i gorivo. A kućanstva u Srbiji upravo najviše novca, čak trećinu, troše na hranu i bezalkoholna pića. Zato i ne čudi što im, zbog 10-20 eura uštede pri kupovini i jeftinijeg punog spremnika goriva, nije problem ići koji kilometar dalje, pa makar to značilo i prelazak granice.

U Srbiji je prosječna plaća oko 90.000 dinara ili 760 eura, a u Hrvatskoj nešto ispod 1.200 eura. Jeste, Hrvati sada »bježe« za više od 400 eura, ali nema brige za godinu dana i prosječni (ma što to značilo) uposlenik u Srbiji imat će svakog mjeseca tisuću eura u novčaniku. Tako je obećano. Ako taj puniji novčanik bude pratio i cjenovni skok u trgovinama, uvijek se može skoknuti kod susjeda. Naravno, ukoliko je dovoljno blizu da troškovi puta ne »pojedu« uštedu.

Eto i neke prednosti života u pograničnim krajevima.

Ali da se vratim na obećanu tisuću (u eurima). Hoće li ih biti ili ne? Ili još važnije: hoće li rast plaća ići ispred rasta cijena? Ili će se za obećanih 1.000 eura moći kupiti isto ili manje nego za sadašnjih 760 eura?

I ne znam uklapaju li se u tih 1.000 eura i oni koji danas primaju 49.800 dinara, koliko je za prvi mjesec ove godine (u veljači će već pasti na 45.000) iznosila minimalna zarada oko čijeg povećanja se uvijek u raskoraku nađu sindikati i poslodavci.

Z. V.

Novi natječaj za podršku ženskom poduzetništvu u AP Vojvodini

Potpredsjednik Pokrajinske vlade **Branko Ćurčić** i pokrajinski tajnik za privredu i turizam dr. sc. **Nenad Ivanišević** na konferenciji za medije upoznali su javnost s detaljima novog javnog natječaja za dodjelu bespovratnih sredstava ženskom poduzetništvu za subvencioniranje troškova nabave strojeva, opreme, računalne opreme, softvera i usluga u 2024. godini.

Cilj ovog natječaja, koji je 2. veljače raspisalo Pokrajinsko tajništvo za privredu i turizam u vrijednosti od 7,3 milijuna dinara, jest inoviranje i digitaliziranje procesa proizvodnje i operacija u domeni marketinga i trgovine u 2024. godini. Rok za dostavljanje prijava je 19. veljače.

Kabinet potpredsjednika Pokrajinske vlade i Savjet za koordinaciju i praćenje aktivnosti u području ekonomskog razvoja na teritoriju AP Vojvodine, u suradnji s nadležnim tajništvom, u kontinuitetu pruža potporu ženskom poduzetništvu, odnosno poduzetnicama koje vode poslovanje, te onima u privrednim društvima koje su vlasnice s najmanje 50 posto udjela i u kojima su žene odgovorne osobe i zakonske zastupnice upisane u Agenciji za privredne registre.

Potpredsjednik Ćurčić je istakao kako je cilj ove potpore ženama poduzetnicama pomoći od početka poslovanja, putem programskih mjera, edukacija i konzultacija. On je naveo kako je u prethodne četiri godine organizirano niz konferencija radi promocije ženskog poduzetništva, na kojima su poduzetnice usavršavale svoja znanja putem primjera u praksi.

»U prethodnoj godini smo proveli dva javna natječaja za dodjelu bespovratnih sredstava ženskom poduzetništvu. U okviru prvog natječaja bilo je ukupno 159 prijava. Sredstva su opredijeljena za 54 prijave za kapitalne subvencije, odnosno kupovinu strojeva i opreme, i za

19 prijava za tekuće subvencije namijenjene uslugama. Ukupna sredstva za kapitalne subvencije iznosila su šest milijuna dinara, dok je za tekuće subvencije izdvojeno dva i po milijuna. Riječ je o natječaju Pokrajinskog tajništva za privredu i turizam«, rekao je Ćurčić.

Podsjetio je i da je u drugoj polovici 2023. godine proveden još jedan natječaj namijenjen ženskom poduzetništvu u iznosu od 13,3 milijuna dinara. Sredstva za kapitalne subvencije tom prilikom dobila je 51 poduzetnica, a njih 11 za tekuće subvencije.

Nenad Ivanišević istakao je da se novac po novom natječaju za 2024. godinu odobrava po principu refundacije, u visini do 90 posto od fakturne vrijednosti bez PDV-a, bez zavisnih troškova nabave, usluga instalacije, obuke za korištenje i slično.

On je kazao da se refundiraju sredstva koja su isključivo putem računa otvorenog u ovlaštenoj banci poduzetnika ili poduzetnice uplaćena firmi koja isporučuje strojeve, usluge i softver. Kako je Ivanišević naveo, nikakva refundacija gotovinskih računa ili ostale potrošnje koja nije ostvarena preko poslovnih banaka nije moguća.

»Iznos odobrenih sredstava može biti najmanje 80.000 dinara, dok se najviši određuje shodno predmetu nabave, točnije za strojeve ili opremu do najviše 400.000 dinara, za računalnu opremu i za nabavu softvera do 200.000 dinara, a za usluge do 150.000 dinara. Prijava se može podnijeti za refundaciju troškova za nabavu maksimalno pet strojeva, odnosno opreme od najviše dva različita dobavljača ili prodavača, dok je po jedan dobavljač dozvoljen za nabavu najviše tri elementa računalne opreme, jednog softvera, odnosno softverske licence do 10 kopija ili pak jedne usluge digitalizacije«, naveo je Ivanišević.

Otvaranje Narodnog kazališta u Subotici na proljeće

Predsjednik Pokrajinske vlade **Igor Mirović** obišao je, s gradonačelnikom Subotice **Stevanom Bakićem**, završne radove na adaptaciji, rekonstrukciji i dogradnji Narodnog kazališta u Subotici.

»Angažirali smo sve raspoložive resurse kako bismo u sljedećim mjesecima pustili najstariji teatar na prostoru nekadašnje Jugoslavije u funkciju. Ovo je veliki i složen objekt s mnogo izazova zbog čega smo osigurali kontinuitet radova u financijskom i tehničkom smislu«, izjavio je Mirović.

Prema njegovim riječima, bit će to hram kulture i sjedište kulturnih zbivanja, a u budućnosti, kako je dodao, i mjesto kojim ćemo se ponositi i gdje će umjetnici imati prostor i uvjete dostojne ovako velikog i uspješnog grada.

»Na proljeće nas očekuje otvaranje Narodnog kazališta i to je jednoglasni izvještaj svih koji su angažirani na ovom velikom poslu«, istakao je Mirović.

Obilasku radova su prisustvovali upravnik Narodnog kazališta **Miloš Nikolić**, projektanti, predstavnici izvođača radova i nadzora i dekan Fakulteta tehničkih nauka u Novom Sadu **Boris Dumnić**.

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini

Nastavak međudržavne suradnje – bez Hrvata?

Međudržavna suradnja koja se ostvaruje bez uključenosti institucija i ustanova Hrvata u Vojvodini dodatno otežava, a gdje i obesmišljava ionako mukotrpna nastojanja na planu unapređenja vlastitih kulturnih praksi

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini priopćio je kako je prostor Hrvata u Vojvodini »navikao na previde u suradnji između kulturnih institucija iz Srbije i Hrvatske, napose u području tzv. visoke kulture, što za posljedicu ima širenje i učvršćivanje osjećaja nedostojnosti«. Usto, kako se dodaje, međudržavna suradnja koja se ostvaruje bez uključenosti institucija i ustanova Hrvata u Vojvodini dodatno otežava, a gdje i obesmišljava ionako mukotrpna nastojanja na planu unapređenja vlastitih kulturnih praksi.

»Recimo, kada je riječ o inicijativi za ponovni osnutak Drame na hrvatskom jeziku pri subotičkom Narodnom kazalištu, treba reći da je elaborat sačinjen, prošao pozitivnu recenziju mjerodavnih kazališnih instanci, s istim su upoznati suosnivači – Pokrajinska vlada i Grad Subotica te Narodno kazalište u drugoj polovici 2023. godine, a do sada nema nikakvog odgovora na isti. Tražimo da se to čim prije promijeni, te da makar ova inicijativa, potekla od za to utemeljenih institucija hrvatske zajednice, dobije primjeren odgovor.

S druge strane, ravnatelj Narodnog kazališta je, nasuprot šutnji na inicijativu Hrvata, proaktivno djelovao spram Bunjevaca nehrvata. U Baji je ponudio suradnju subotičkog Narodnog kazališta s tamošnjim amaterskim (sic!) kazalištem. Dakle, riječ je o veoma jasnom djelovanju i Grada i Kazališta, koje se sa stajališta interesa hrvatske zajednice može

ocijeniti negativnim.

No, to nisu bili razlozi da profesionalno kazalište iz Hrvatske, Istarsko narodno kazalište – Gradsko kazalište Pula, ostvaruje u isto vrijeme suradnju s Narodnim kazalištem u Subotici u koprodukciji kazališne predstave. Naravno, DSHV nije protiv suradnje u području kulture između dviju država, no ovakvi zajednički projekti, sagledani u kontekstu prilika koje smo naveli, nanose štetu inicijativama koje ovdašnje hrvatske institucije poduzimaju. Njihov korijen se nalazi u činjenici velikog nepoznavanja (ne)prilika s kojima se Hrvati u Vojvodini suočavaju. Evo notorne: jedan od suonivača Narodnog kazališta, Grad Subotica, uveo je tzv. bunjevački jezik u službeni uporabu i tako, vjerujemo ne i trajno, naštetio ukupnim hrvatsko-srpskim odnosima. Takav pogled trebao bi biti bitna sastavnica u hrvatskom vanjskopolitičkom prostoru u odnosu spram Srbije«, navodi se u priopćenju DSHV-a.

H. R.

Obnova župne kuće u Karlovcima

Zamjenik pokrajinskog tajnika za kulturu, javno informiranja i odnose sa vjerskim zajednicama **Goran Kaurić** sa župnikom **Matejem Perićem** obišao je u utorak radove na župnoj kući župe Presvetoga Trojstva u Srijemskim Karlovcima. Obnovu ove zgrade, koja je dio zaštićenog kulturnog dobra, prostorne kulturno-povijesne cjeline »Stara jezgra Srijemskih Krlovaca«, financira Pokrajinska vlada.

»Upoznat sam sa svim izazovima s kojima se proces obnove susreo, a koji nisu mali, te utječu i na prvobitne planove. Ipak, odlučan sam u zagovaranju da se ovaj posao kvalitetno nastavi i završi, na korist lokalne sredine, Srijemske biskupije, župnika koji ovdje konačno rezidira, a koji ima i brojna druga zaduženja, te koji sustavno podiže kapacitete lokalne hrvatske i katoličke zajednice. Ako igdje, onda je ovdje baština Crkve odlično uklopljena u turističke resurse cijeloga mjesta, te čini harmoniju s baštinom većinske Crkve, koja je ovdje imala dugo svoje patrijaršijsko sjedište. Ovaj projekt vidim i u tom svijetlu«, naveo je Kaurić.

Konstituiran novi saziv Narodne skupštine Srbije

Kratka sjednica uz zvižduke, prosvjede i transparente

Verificirano svih 250 mandata. Zastupnici vladajućih stranaka su prisegu položili u dvorani, a oporbenih u predvorju Narodne skupštine. Sjednica je uz stanku trajala oko pola sata, a obilježili su je zvižduci i prosvjedovanje oporbenih zastupnika te transparenti s obiju strana. Zastupnici nisu izabrali ni predsjednika kao ni potpredsjednika Narodne skupštine

Utorak, 6. veljače, održana je konstitutivna sjednica novog saziva Skupštine Srbije, na kojoj je verificirano svih 250 mandata. Međutim, nisu svi zastupnici prisegnuli u isto vrijeme niti na istom mjestu, vladajući su se položili u dvorani a oporbeni u predvorju Narodne skupštine. Sjednica je uz stanku trajala manje od 45 minuta, a obilježili su je i zvižduci i prosvjedovanje oporbenih zastupnika te podignuti transparenti s obiju strana. Zastupnici nisu izabrali ni predsjednika kao ni potpredsjednika Narodne skupštine.

Konstitutivnom sjednicom je predsjedavao najstariji narodni zastupnik, matematičar **Stojan Radenović** s liste »Aleksandar Vučić – Srbija ne smije stati« a pomagalo mu je četvero najmlađih zastupnika i generalni tajnik Skupštine. Za sada nije poznato kada će biti nastavak prve sjednice i kada će se izabrati predsjednik, potpredsjednici, generalni tajnik, te članovi radnih tijela, kao i članovi stalnih parlamentarnih delegacija u međunarodnim institucijama. Predsjedavajući je najavio da će o nastavku sjednice zastupnici biti obaviješteni.

»Dijalog« transparentima

Prije polaganja prisege, zastupnici oporbene proeuropske koalicije »Srbija protiv nasilja« su se okupili ispred govornice s transparentima na kojima je pisalo »Pokrali ste izbore« i »Lopovi, vratite mandate«. Zastupnici desne koalicije NADA podigli su transparente s natpisima »Izdaja vam neće proći, Kosovo je Srbija« i »Izborne 'pobjede' plaćate kosovskim porazima«. Ova koalicija protivi se Ohridskom sporazumu o normalizaciji odnosa Srbije i Kosova koji su početkom 2023. prihvatili predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić** i premijer Kosova **Albin Kurti**.

Transparente su istakli i zastupnici vladajućih stranaka, na kome je pisalo »Dosovske lopuže, opet biste da pljačkate Srbiju, neće moći«, dok su ostali zastupnici vladajuće koalicije u skupštinskim klupama držali transparente s grafikonima ekonomskog rasta i rezultata aktualne vlasti.

Ocjene sjednice

Nakon završetka sjednice oporbeni i vladajući različito su ocijenili tijek i brzi završetak sjednice. Zastupnik koalicije »Srbija protiv nasilja« **Radomir Lazović** ocijenio je da je prekid konstitutivne sjednice »pobjeda« oporbe. On je rekao kako se u Srbiji dogodila »najbrutalnija krađa izbora« i da oporba zbog toga prosvjeduje, te je poručio da zahtijevaju »poništanje izbora i ponavljanje pod fer i poštenim izbornim uvjetima«. Zastupnica s iste liste **Marinika Tepić** izjavila je da je policija u dvorani sprječavala oporbu da podigne svoje parole i tako izrazi prosvjed protiv načina na koji su održani izbori. Ona je rekla kako je »najmanje 40 policajaca stajalo u kordonu i sprječavalo nas da se

Mandati

Na izvanrednim parlamentarnim izborima u prosincu deset izbornih lista, od kojih je pet manjinskih, je osvojilo mandate.

Izborna lista »Aleksandar Vučić – Srbija ne smije stati« osvojila je 129 mandata, oporbena koalicija »Srbija protiv nasilja« 65, koalicija na čelu sa SPS-om 18 mandata, a po 13 zastupnika ima koalicija NADA i Nestorovićeve lista »Mi – glas iz naroda«. Od manjinskih stranaka Savez vojvođanskih Mađara ima 6 mandata, a po dva mandata imaju Stranka pravde i pomirenja **Usame Zukorlića** i Stranka demokratske akcije **Sulejmana Ugljanina** dok po jedan mandat imaju izborne liste »Politička borba Albanaca se nastavlja« i »Ruska stranka«. Hrvatske manjinske stranke nisu uspjele osvojiti mandate; niti Demokratski savez Hrvata u Vojvodini koji je bio na listi »Ujedinjeni za pravdu« kao ni Demokratska zajednica Hrvata koja je izašla na izbore na listi Koalicija za mir i toleranciju.

Rezolucija EP o izborima

Konstitutivna sjednica Skupštine Srbije započela je dva dana prije zakazanog izglasavanja rezolucije u Europskom parlamentu o izborima u Srbiji. Europski parlament, koji je imao promatračku misiju na izborima u Srbiji, raspravljao je o izborima u Srbiji 17. siječnja.

Oporbena koalicija »Srbija protiv nasilja« zahtijevala je da se konstitutivna sjednica održi poslije 8. veljače i izjašnjavanja zastupnika Europskog parlamenta.

krećemo po dvorani... Ovo je partijska policija koja je iznad zakona. Svi uposleni u policiji koji su se predstavili kao osiguranje su se stavili u službu partije«, rekla je ona.

Predsjednik Srpske napredne stranke, zastupnik **Miloš Vučević** izjavio je u predvorju parlamenta kako su svi mogli vidjeti »pravo lice« svih zastupnika kritizirajući ih što su prisegu položili u predvorju.

»Neki su sebi dali za pravo kazati je li netko zastupnik ili ne, jesu li izbori regularni ili ne«, rekao je i poručio da će institucije raditi, a da će se znati tko će biti predsjednik Skupštine kada se većina o tome dogovori.

Rasprava u studiju

Međusobne optužbe i svađe vladajućih i oporbenih zastupnika nastavili su se istog dana i u studiju RTS-a u emisiji *Takovska 10* u kojoj se raspravljalo o tome može

li se uspostaviti dijalog o najvažnijim društvenim i političkim pitanjima.

Zastupnik Srpske napredne stranke i dosadašnji predsjednik Narodne skupštine **Vladimir Orlić** rekao je kako je »ono bila bruka i sramota«.

»Dođete u Narodnu skupštinu, prihvatite mandat, ponašate se kao da ste pušteni s lanca. To se tako ne radi«, kazao je.

Zastupnik Srpske koalicije NADA i predsjednik Nove Demokratske stranke Srbije **Miloš Jovanović** je na to rekao kako su događanja u Skupštini »logična posljedica nedostojne vlasti koja brutalno gazi Ustav Srbije«.

»Demokratska država treba biti stvarno demokratska, biti pravna, da se izbori ne kradu, da se poštuje Ustav i da se ne priznaje secesija dijela vlastite države«, rekao je Jovanović.

Zastupnica Socijalističke partije Srbije **Snežana Paunović** rekla je kako moramo uvježbati način kako se ponašati.

»Ono što sam prvi put doživjela jeste da sjednica počne na način na koji je počela i to se ne smije događati. Tamo gdje ne postoje ideje, tamo su kojekakvi performansi i pokrivalice za to. Najprije bismo trebali jedni druge poštovati«, rekla je Paunović.

Zastupnik koalicije Srbija protiv nasilja i predsjednik Narodnog pokreta Srbije **Miroslav Aleksić** je rekao kako se »u parlamentu nalaze ljudi koji su dobili mandate kao posljedicu pokradenih izbora«.

»Cijeli svijet danas zna da su izbori pokradeni, da za te ljude koji sjede sa strane režima nisu glasali građani svojom voljom«, rekao je Aleksić, te je predložio da se izbori ponište.

J. D.

Jeftinije s druge strane granice

»Uglavnom kupujem meso, mlijeko, suhi vrst, tvrde sireve, južno voće i higijenske proizvode za djecu. Dolazim i natočiti gorivo koje je na benzinskim crpkama u Hrvatskoj puno jeftinije. Razlika u cijeni je od prije nekoliko dana bila 38 dinara po litri, a sada je razlika 32 dinara«, kaže Slavko Milić iz Sota

Prije nekoliko godina trgovine u pograničnom dijelu s Hrvatskom živjele su od kupaca s druge strane granice. Kupovali su se čak i hrvatski proizvodi koji su u Srbiji bili jeftiniji, građevinski materijal, lijekovi, sredstva za zaštitu u poljoprivrednoj proizvodnji. Neki trgovci su čak zbog kupaca iz Hrvatske gradili nove, veće trgovine, radili i noću. A onda je pandemija kronavirusa zatvorila granice i trgovina je stala. Granice su kasnije otvorene, ali se kupci iz Hrvatske nisu vratili, jer se zbog kupnje u dućanima u Srbiji više nije isplatilo prelaziti granicu. A onda se dogodilo obrnuto: ljudi iz Srbije krenuli su u pazar u Hrvatsku.

Ostali prazni dućani

»Ljudi iz Hrvatske nekad su bili naši glavni kupci. Uglavnom su kupovali cigarete, vegetu, slatkiše i druge namirnice koje su ovdje bile jeftinije. Sada više ne dolaze

i promet nam je zbog toga znatno smanjen«, ističe Ilinka Petrović i dodaje da se pad prometa bilježi od vremena korone kada su zatvorene granice, a još više od kada je Hrvatska ušla u Schengen.

»Od prije godinu dana, kada je hrvatskim državljanima zabranjeno prenošenje hrane i cigareta, promet je još više pao. Za dvije kutije cigareta, koliko smiju prenijeti preko granice, više im se ne isplati kupiti kod nas, kao ni ostale potrepštine koje su sada kod njih jeftinije. To je imalo značajan utjecaj na promet. Radimo i dalje, borimo se ali kada platimo račune, najam prostora i skladišta, možemo živjeti skromno od onoga što nam ostane. Prije je nama vlasnicima trgovina bilo puno bolje«, ističe Petrović.

Stanovnica Iloka navodi kako je prije češće dolazila u kupovinu u Srbiju. Danas, kako kaže, nema isplativosti.

»Privatno idem samo kod doktora u Bačku Palanku, jer su tamo zdravstvene usluge znatno jeftinije nego kod

nas. Ali su ovdje sada životne namirnice jeftinije nego u Srbiji. Od kada je euro službena valuta cijene su pristupačnije i nemamo više potrebe odlaziti u kupnju u susjedne zemlje. Išli smo kupovati u kineske trgovine u Bačku Palanku i Šid, ali sada su i oni digli cijene i više nam se ne isplati ići. U našim trgovinama sada možemo kupiti sve što nam treba po povoljnim cijenama», ističe sugovornica iz Iloka.

Da je jeftinije kupovati kod susjeda, kaže i **Slavko Milić** iz Sota, koji često ide u Ilok radi opskrbe.

»Sot je samo nekoliko kilometara udaljen od Iloka. Dijeli nas samo granični prijelaz. Moja supruga radi u *Iločkim vinogradima*, a ja sam umirovljenik. Mirovina je mala i puno mi znači kada mogu uštedjeti u kupnji. Dolazim u Ilok u kupovinu, jer su česta sniženja u trgovinama. Uglavnom kupujem meso, mlijeko, suhi vrat, sireve, južno voće, higijenske proizvode za djecu. Sitnije potrepštine za kuću kupujem u trgovini u Sotu. Dolazim i natočiti gorivo koje je na benzinskim crpkama u Hrvatskoj puno jeftinije. Razlika u cijeni je od prije nekoliko dana bila 38 dinara po litri, a sada je 32 dinara. Zbog svih pogodnosti isplati se doći, pogotovo nama sa slabijim primanjima svaka štednja dobro dođe«, kaže naš sugovornik iz Sota.

U Ilok po meso i gorivo

Mesar iz trgovačkog lanca u Iloku potvrđuje da je potražnja za mesom kupaca iz Srbije veća u odnosu na proteklo razdoblje.

»Potražnja za mesom je porasla, što se moglo vidjeti tijekom proteklih božićnih i novogodišnjih blagdana. Kupci iz Srbije dolaze kupovati kod nas u mnogo većem broju nego prije. Ponekad, kad je sniženje, ispred mesnog odjela stoje redovi ljudi koje jedva uspijemo poslužiti. Najviše se kupuje meso i tvrdi sirevi«, ističe mesar trgovačkog lanca u Iloku.

Stanovnici pograničnih mjesta često odlaze u Ilok natočiti gorivo. Cijene goriva su za oko 30 dinara niže nego u Srbiji. Litra *eurosupera 95* je 1,42 eura. Cijena *euro diesela* po litri je 1,43 eura. U Srbiji je cijena *euro diesela* 200 dinara, a cijena benzina *euro premium BMB 95* je 180 dinara.

»Litra benzina u Hrvatskoj je 1,42 eura. Vozači iz Srbije mogu uštedjeti na 40 litara dizela nešto više od 12 eura. Zato nam sada i dolazi veći broj ljudi iz pograničnih mjesta točiti gorivo. Mještanima Bačke Palanke bliže je doći u Ilok nego da ide na benzinsku crpku u svom mjestu na drugom kraju grada. Promet je mnogo veći od kada kupci iz Srbije dolaze ovdje«, kaže radnik na benzinskoj postaji u Iloku.

I taksisti iz Šida često zbog uštede idu u Ilok natočiti gorivo.

»Kada imam vožnju do Novog Sada, natočim gorivo u Iloku. Isto radim i kada nekoga vozim u Bosnu, gdje je gorivo također jeftinije nego kod nas. Ne idem striktno zbog toga, ali kad se vozim u tom smjeru, obavezno tamo natočim gorivo. Razlika u cijeni je oko 30 centi i jeftinije je nego kod nas. Bilo bi isplativo stalno ići tamo točiti, s obzirom na to da smo pogranični grad i da su nam Tovarnik i Ilok relativno blizu«, kaže taksist iz Šida **Goran Kablarević**.

S. D.

	Konzum (Hrvatska)	Maxi (Srbija)
Svinjska slabina i leđa	4,19 eura/kg	5,54 eura/kg
Pileća krila	3,90 eura/kg	2,73 eura/kg
Svinjski vrat	4,09 eura/kg	5,97 eura/kg
Pileća prsa	4,59 eura/kg	3,75 eura/kg
Pileći batak	4,09 eura/kg	2,46 eura/kg
Svježe usitnjeno meso	4,69 eura/kg	1,36 eura/1/2kg
Kokoš	1,99 eura/kg	2,81 eura/kg
Tvrdi sir <i>trapist</i>	8,99 eura/kg	10,66 eura/kg
Tvrdi sir <i>gouda</i>	5,79 eura/kg	11,86 eura/kg
Trajno mlijeko	0,94 eura/l	1,19 eura/l
Svježe mlijeko	1,09 eura/l	1,40 eura/l

Veći iznos donio strožu provjeru

»Tko zemljište registrira u vlastitom gospodarstvu i prijavi se za poticaje po hektaru, a zemljište izda u zakup, čini prekršaj i bit će dužan vratiti subvencije sa zateznom kamatom uz stavljanje gospodarstva u pasivni status sa svim posljedicama koje to nosi«, upozorava direktor PSS-a Subotica Damir Varga

U tijeku je podnošenje zahtjeva za ostvarivanje prava na osnovne poticaje u biljnoj proizvodnji od 18.000 dinara, a poziv je otvoren do 1. ožujka. Od ove godine poljoprivrednici će subvencije moći ostvariti na 100 hektara, što je značajno povećanje u odnosu na dosadašnjih 20. Donesen je i novi Pravilnik o načinu ostvarivanja ovih prava koji je dostupan na sajtu Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

Površina za poticaje

Među poljoprivrednim proizvođačima pažnju je iz Pravilnika privukla odredba o odlasku u pasivni status gospodarstva, nakon čega neće imati pravo na poticaje. Kako je navedeno, ako poljoprivrednici na obradivom poljoprivrednom zemljištu prijave obavljanje poljoprivredne proizvodnje koju u stvarnosti ne obavljaju, tj. koja nije pod biljnom kulturom, smatra se da su pokušali zloupotrijebiti

svoja prava te osim što neće dobiti subvencije, gospodarstvo će im biti prebačeno u pasivni status.

Nadležno Ministarstvo ovih dana oglasilo se priopćenjem kako se pravo na poticaje po hektaru obradive zemlje ostvaruje za poljoprivredno zemljište na kome se obavlja poljoprivredna proizvodnja. Navedeno je kako Pravilnikom o upisu u registar poljoprivrednih gospodarstava nikada nije bilo, niti trenutno jeste propisano određivanje pasivnog statusa poljoprivrednom gospodarstvu ako prijavi obavljanje poljoprivredne proizvodnje na privatnom poljoprivrednom zemljištu koje se u katastru vodi kao obradivo poljoprivredno zemljište.

Direktor Poljoprivredne stručne službe Subotica **Damir Varga** pojašnjava, citirajući Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju Republike Srbije, kako se »poljoprivrednim zemljištem smatraju njive, vrtovi, voćnjaci, vinogradi, livade, pašnjaci, ribnjaci, trstici i močvare, kao i drugo zemljište (vrtače, napuštena riječna korita, zemljišta obrasla

niskim žbunastim raslinjem i drugo), koje se po svojim prirodnim i ekonomskim uvjetima može racionalno koristiti za poljoprivrednu proizvodnju».

Varga tumači kako nositelj gospodarstva na površini koja se u katastru vodi kao trstik, a na terenu je u stvarnosti obrađeno i zasijano npr. pšenicom u registru navodi zasijanu kulturu pšenica, i ima pravo za tu površinu ostvariti poticaj po hektaru ne čineći prekršaj. Citirajući Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na osnovne poticaje u biljnoj proizvodnji i obrascu zahtjeva za ostvarivanje tih poticaja Varga je istaknuo kako je u članku 2. stavak 2. točka 1. navedeno da se poticaji ostvaruju za zasijane, odnosno zasađene i prijavljene u Registru površine pod odgovarajućom kulturom sukladno Šifrnariku biljne proizvodnje i druge namjene zemljišnih parcela, koji je dio propisa o registraciji poljoprivrednih gospodarstava, osim prirodnih livada i pašnjaka u okviru grupe kultura krmno bilje, kao i neobrađenog zemljišta.

»Na osnovu navedenog, proizlazi da za površinu koju čini put koji je gospodarstvo napravilo preko njive do npr. salaša, ili za zemljište uz salaš na kojem se vrši kamanisanje slame i parkiranje mehanizacije, ili na kome se nalazi šumski pojas, ne može se podnijeti zahtjev za poticaje, jer nije obrađeno i zasijano. Za navedenu površinu umanjuje se kod parcele površina koja se obrađuje ili se za tu površinu navodi da je ugar. Tako se za navedene površine ne traže poticaji i gospodarstvo nije u prekršaju. Isto važi i za zemljište na kome su izgrađeni objekti«, pojašnjava Varga.

Na sajtu Ministarstva stoji kako prigodom donošenja odluke o određivanju pasivnog statusa Uprava za agrarna plaćanja u obzir uzima stanje u Registru poljoprivrednih gospodarstava koje je sam proizvođač popunio kao i inspeksijski zapisnik koji potvrđuje faktičko stanje na terenu nakon što su satelitske snimke pokazale suprotno stanje na terenu u odnosu na prijavljeno u Registru.

U slučaju da se poljoprivredna proizvodnja obavlja na zemljištu koje se u katastru nepokretnosti ne vodi kao obradivo poljoprivredno zemljište, već se vodi kao neplodna površina ili zemljište posebne namjene, poljoprivredni proizvođač na tom zemljištu može podnijeti zahtjev za promjenu katastarske kulture i klase područnoj jedinici Republičkog geodetskog zavoda, do ispravke u katastru može koristiti subvenciju, piše na sajtu Ministarstva.

Subvencije za zakupca ili vlasnika?

Na sajtu Ministarstva stoji kako od ove godine pravo na poticaje imaju isključivo poljoprivredni proizvođači koji prijavljeno zemljište i obrađuju – u svoje ime i za svoj račun. Subvencije neće moći koristiti vlasnici zemlje koji tu zemlju zaista ne obrađuju, već je daju u zakup drugoj osobi, pojašnjavaju iz nadležnog Ministarstva. Ova odredba izazvala je negativne reakcije kod pojedinih vlasnika zemljišta koji ju ne obrađuju već daju u zakup, a žele subvencije za sebe.

Direktor PSS-a Subotica ističe kako u takvim situacijama vlasnici zemlje čine prekršaj.

»U navedenom Pravilniku u članku 2., stavak 2. točka 3. navodi se da pravo na poticaje ostvaruje pravna osoba, poduzetnik i fizička osoba – nositelj komercijalnog obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva 'koje zemlju obrađuje u svoje ime i za svoj račun'. Na osnovu navedenoga proizlazi da tko zemljište registrira u vlastitom gospodarstvu i prijavi se za poticaje po hektaru, a zemljište izda u zakup, čini prekršaj i bit će dužan vratiti subvencije sa zateznom kamatom uz stavljanje gospodarstva u pasivni status sa svim posljedicama koje to nosi«, upozorava Varga.

U tijeku je rad na izmjeni Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju u pogledu propisivanja osnova za korištenje zemljišta za dobivanje subvencija. Novina se odnosi na to da se poljoprivrednicima koji nemaju dokaz o vlasništvu, niti ugovor o zakupu, dozvoli upisivanje u eRPG na osnovi posebne izjave ovjerene kod notara pod krivičnom i materijalnom odgovornošću, kojom garantiraju da je navedena parcela ona koju baš oni obrađuju što će i dokumentirati nadležnim inspekcijama kada dođu u provjeru, navode iz Ministarstva.

Poljoprivrednim proizvođačima su na raspolaganju za sva pitanja, pojašnjenja i dodatnu podršku Kontakt centar Uprave za agrarna plaćanja +381 11 30 20 100; +381 11 30 20 118; +381 11 30 20 101; besplatan broj telefona za upite u vezi s eAgrar-om 0800 106 107; kontakt forme na sajtu Uprave za agrarna plaćanja i eAgrar sajtu, elektronički upiti putem email adresa i društvenih mreža (Instagram i Facebook).

J. D. B.

Najavljeni novi sastanak s ministricom Tanasković

Na zahtjev udruženja poljoprivrednika ministrica poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede **Jelena Tanasković** sastat će se u ponedjeljak, 12. veljače, u prostorijama Vlade s njihovim predstavnicima.

Najavljene teme sastanka su: pojašnjenje postupanja Ministarstva poljoprivrede u slučajevima neslaganja podataka u eAgraru s činjeničnim stanjem: pasivni status – rok upozorenja od 30 dana; PIO – rješavanje nagomilanih dugova i upoznavanje s istim te krediti s 1% kamate kao kreditna podrška poljoprivrednim gospodarstvima.

Udruženja potpisnici zahtjeva su: Udruženje poljoprivrednih proizvođača Subotice, Udruženje za spas i opstanak stočara zapadne Srbije, Udruženje poljoprivrednih proizvođača STIG iz Požarevca, Udruženje *Naše mleko*, Udruženje *Inicijativa za opstanak poljoprivrednika Srbije*, Udruženje *Brestovački ratari*, Udruženje *Savez Banata*, Udruženje *Složni pidikan-ci*, Udruženje poljoprivrednika Aradac te Udruženje proizvođača mleka Šumadije i Pomoravlja.

Nenad Budimović, tajnik Odbora za stočarstvo Privredne komore Srbije

Država daje veliki novac, ali bez rezultata

Osim cijena, na stočarsku proizvodnju utječe i loša agrarna politika.

Država daje veliki novac, ali bez rezultata. Mora se način direktnih plaćanja urediti na drugačiji način. Ne mogu direktna plaćanja po hektaru biti ista i za stočarstvo i za ratarstvo. Ne mogu Vojvodina, istočna i južna Srbija imati iste poticaje po hektaru

Intervju vodila: Zlata Vasiljević

Prema rezultatima Popisa poljoprivrede u Srbiji ima 725.408 goveda, 2, 2 milijuna komada svinja, 1,7 milijuna ovaca, 150.000 koza, 22 milijuna komada peradi i 1,2 milijuna košnica pčela. Ipak, kada se ovi podaci usporede s 2018. godinom, broj svinja u Srbiji opao je za 30,7 posto, broj koza za 31,5, goveda za 17,7 posto. Manji pad zabilježen je u peradarstvu, i to za pet posto, i u proizvodnji ovaca gde je pad 5,4 posto. U Vojvodini se gaji više od milijun komada svinja, i ta regija Srbije vodeća je u svinjogojstvu. U Vojvodini se drži 9,8 milijuna komada peradi, 311.000 ovaca, 230.000 grla goveda. Stočarstvom se u Srbiji bavi 313.495 registriranih gospodarstava, odnosno od 10 gospodarstava šest se

bavi stočarstvom. Prije pet godina od 10 gospodarstava osam se bavilo stočarstvom. Još jedan zabrinjavajući podatak je što je prosječna starost nositelja obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva 60 godina, a tek svaki 11. nositelj gospodarstva je mlađi od 40 godina.

Nenad Budimović, tajnik Odbora za stočarstvo Privredne komore Srbije, godinama upozorava na probleme u stočarskoj proizvodnji, pa ga rezultati popisa poljoprivrede nisu iznenadili. Čak je, kako kaže, očekivao i veći pad proizvodnje. U razgovoru za *Hrvatsku riječ* Nenad Budimović komentira prve rezultate popisa u stočarskoj proizvodnji, govori o tome što su uzroci i koje bi mjere mogle oživjeti taj poljoprivredni sektor.

► **Republički zavod za statistiku objavio je prve rezultate Popisa poljoprivrede. Sveobuhvatan je to bio popis i rezultati će pokazati stanje i kretanja u više područja. Jedna od važnih poljoprivrednih grana je stočarstvo. Što pokazuje Popis? Može li se reći da stočarska proizvodnja i dalje ide silaznom putanjom?**

Prvi rezultati Popisa poljoprivrede iz 2023. godine pokazuju ono što se govorilo na svim javnim i stručnim skupovima, a to je da je stočarstvo definitivno u velikom padu. Trend je takav da je za kraći period izražen veći pad. Ako usporedimo podatke iz 2018. godine, vidimo da je broj svinja manji za 30,1 posto, što je veći pad nego između popisa 2012. i ankete o broju grla stoke 2018. godine.

► **Jesu li Vas iznenadili ovi rezultati? U usporedbi s anketom iz 2018. godine stočarska proizvodnja manja je za više od 17 posto.**

Iskreno, mislio sam da će pad proizvodnje biti i veći, jer kada razgovaramo sa stočarima čujemo da je broj mliječnih krava, priplodnih krmača puno manji. Osim broja grla i postotka pada proizvodnje, treba vidjeti i strukturu. Kada kažemo 2,2 milijuna komada svinja, u odnosu na 2,6 iz 2018., treba vidjeti i gdje je zabilježen najveći pad. U suprasnim krmačama ili tovnom materijalu. Mislim da i u svinjogojstvu i govedarstvu najveći pad imamo kod suprasnih krmača, nazimica, mliječnih krava i steonih junica. To znači da se smanjuje genetski potencijal. Koliko točno, vidjet ćemo kada se naprave sektorske analize podataka iz popisa.

► **Koliko taj izraženi pad u genetskom potencijalu stvara neke nove probleme, odnosno kakve će imati posljedice u daljoj proizvodnji?**

Ako govorimo o svinjogojstvu, moramo računati i broj eutanaziranih grla zbog afričke kuge svinja. Zbog eutanazije krmača bilo je oko 400 000 prasadi manje. Ako uzmemo da je pola ženskih pola muških, već imamo oko 200.000 manje prasadi spremnih za tovu. U Srbiji se godišnje zakolje oko 5,2 milijuna svinja.

► **Ako gledamo anketu iz 2018. godine najveći pad ostvaren je upravo u svinjogojstvu – za čak 30 posto. Zašto se to dogodilo za samo pet godina?**

Situacija u svinjogojstvu loša je desecima godina unatrag. Tom padu doprinijela je i afrička kuga svinja. Farmeri su se zbog toga mnogo teže odlučivali ući u tovu, jer

staviti u tovu 1.000 komada i biti u neizvjesnosti što će biti s afričkom kugom, odnosno hoće li virus protrčati i hoće li se morati eutanazirati 1.000 komada veliki je rizik, bez obzira što država nadoknađuje eutanazirana grla. Ali tu su bankarski krediti, objekti, ishrana, radna snaga. Što je jedan vrlo osjetljiv lanac.

► **Afrička kuga svinja problem je godinu-dvije dana, ali svinjogojstvo je u sunovratu, kažete desetljećima. Koliko je zapravo otkupna cijena tovljenika utjecala na pad proizvodnje? Često su poljoprivrednici govorili kako jeftine svinje jedu skupu hranu.**

Prošle godine najveći utjecaj na to hoće li ili ne farmeri ući u tovu svinja imala je afrička kuga svinja. Međutim, kada govorimo o cijenama, prvi puta je prošle godine stočarstvo, a pričam o proizvođačima koji se bave intenzivnom proizvodnjom, povuklo zadržalo lokomotivu u poljoprivredi i pokrenulo je baš zbog cijene. Cijena tovljenika

Najveći uvoznici su prerađivači, klanična industrija. Srbiji nedostaje 10 do 15 posto svinjskog mesa i uvozi se zamrznuto svinjsko meso, uglavnom svinjska plečka, koja ide u dalju preradu uglavnom fermentiranih i trajnih proizvoda. Uvozimo i čvrsto masno tkivo za proizvodnju u klaničnoj industriji.

bila je od 280 do 220 dinara, ovisno od trenutka prodaje i regije. To je cijena koja farmerima osigurava da ne budu na gubitku. Ne kažem da su se obogatili ili zaradili, ali su prvi puta imali zaradu od oko 50 eura po tovljeniku. Kada govorimo o mliječnom govedarstvu, također odluka Vlade da poticaje za mlijeko poveća s 15 na 19 dinara je dala rezultate. U Srbiji nema dovoljno mlijeka pa se premira svaka litra i to je taj benefit koji ostvaruju proizvođači. Ako je prosječna mliječnost krave u Srbiji 5.000 litara za 305 muznih dana, i ako tih 5.000 pomnožite s 19 dinara 95.000 dinara se godišnje dobije od države po muznom grlu. Plus tele. I to je taj benefit koji stočari imaju. Na to se dodaje još otkupna cijena mlijeka, od koje naravno treba oduzeti cijenu koštanja proizvodnje, pa je zarada oko 15 dinara po litri. Ali svako gospodarstvo ima svoju cijenu koštanja litre mlijeka, a neki prosjek je 48 dinara.

► **Da se vratimo na svinjogojstvo. Rekli ste prošla godina bila je godina kada su proizvođači u toj proizvodnji imali neku zaradu. Može li se onda očekivati ipak neki rast?**

Farmeri ne treba nitko uvjeravati da se bave proizvodnjom svinja. Računica treba pokazati je li ili nije isplativo. Bude li ostala povoljna cijena kukuruza i dobra otkupna

cijena, sigurno će farmeri, usprkos riziku od afričke kuge, širiti proizvodnju. Ona se može brzo obnoviti. Krmača se prasi dva puta godišnje, u svakom prašenju ima oko 20 prasadi. Ali kažem sve ovisi od inputa i cijene tovljenika na tržištu. Kada je Ukrajina pustila svoje žito i kukuruz, cijena je s 40 dinara pala na 23 dinara po kilogramu. I sada je pravi moment da svi oni koji se bave samo ratarstvom razmisle da krenu i sa stočarstvom. Proizvođači u Europskoj uniji su zbog zaštite okoliša smanjili proizvodnju žive stoke. Mijenjale su se stvari u Europi i mislim da istočni dio Europe preuzima primat u stočarskoj proizvodnji. Osim cijena, na stočarsku proizvodnju utječe i loša agrarna politika. Država daje veliki novac, ali bez rezultata. Mora se način direktnih plaćanja urediti na drugačiji način. Ne mogu direktna plaćanja po hektaru biti ista i za stočarstvo i za ratarstvo. Ne mogu Vojvodina, istočna i južna Srbija imati iste poticaje po hektaru. U Hrvatskoj se po hektaru daje od 200 do 800 eura, ovisno bavite li se ekološkom proizvodnjom, voćarstvom, stočarstvom.

Mliječno govedarstvo je u cijeloj poljoprivredi najzahtjevnije. U 2023. godini proizvodnja mlijeka je za 300 milijuna litara manja nego što je bila u 2022. godine. To je skoro milijun litara mlijeka dnevno manje. Ono što se priča u mljekarskom sektoru je da mlijeka nema, da se prerađivači otimaju o svaku litru mlijeka na terenu. Ipak, i dalje nismo uvozno ovisni. Potrebe Srbije su 1,2 milijardi litara godišnje, a proizvede se skoro 1,5 milijardi litara.

► **Kako se na tržištu popunjava nedostatak tovljenika i svinjskog mesa? Jesu li u pravu oni koji kažu da od svega profitira uvoznički lobi, a da stanovništvo Srbije jede nekvalitetno meso?**

Ne bih se složio da je to lobi. Najveći uvoznici su prerađivači, klanična industrija. Srbiji nedostaje 10 do 15 posto svinjskog mesa i uvozi se zamrznuto svinjsko meso, uglavnom svinjska plečka, koja ide u dalju preradu uglavnom fermentiranih i trajnih proizvoda. Uvozimo i čvrsto masno tkivo za proizvodnju u klaničnoj industriji. Tako da ne bih ja razmišljalo je li to lobi, hoće li se netko obogatiti, ali ne bih davao devize za uvoz. Naravno, mi smo potpisali Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju i spuštene su rampe što se tiče uvoza.

Kažete šteta je trošiti devize na nešto što možemo sami proizvesti. Koliko nas taj uvoz mesa košta?

Prošle godine dano je 100 milijuna eura na uvoz mesa, 30-40 milijuna eura za uvoz čvrstog masnog tkiva. Ukupno oko 150 milijuna eura. Da je izbarano 100 farmera i da im je dano po milijun eura da se bave uzgojem svinja, pa buknula bi domaća proizvodnja.

► **Čini se da je u najvećem problemu mliječno govedarstvo. Tu se proizvodnja i najteže obnavlja. Jednom zatvorena farma skoro se nikada ponovo ne otvara. Kakvi su trendovi u proizvodnji mlijeka? Jesmo li postali zemlja uvoznica mlijeka?**

Mliječno govedarstvo je u cijeloj poljoprivredi najzahtjevnije. U 2023. godini proizvodnja mlijeka je za 300 milijuna litara manja nego što je bila u 2022. godine. To je skoro milijun litara mlijeka dnevno manje. Ono što se priča u mljekarskom sektoru je da mlijeka nema, da se prerađivači otimaju o svaku litru mlijeka na terenu. Ipak, i dalje nismo uvozno ovisni. Potrebe Srbije su 1,2 milijardi litara godišnje, a proizvede se skoro 1,5 milijardi litara. Ali naši proizvodi nisu konkurentni s cijenom, tu su Poljska, Mađarska i naravno da će trgovci uvoziti jeftinije mlijeko. Druga stvar je što polovina mlijeka koje pomuzemo, a to je oko 750.000 milijuna litara, završi u prerađivim kapacitetima. Ostalo završi na tržnicama, dio povuče i ruralni turizam. Kažem, nismo uvozno ovisni, a uvoz se događa zbog cjenovnih razlika. Uvozni *trapist* u Srbiji može se kupiti za 10 eura, a naša proizvodnja je skuplja od toga.

► **Je li jedan od problema i odnos proizvođač-prerađivač, kao da tu nema nekog partnerskog odnosa. Za razliku od nekih europskih zemalja gdje su proizvođači vlasnici mljekara.**

Činjenica je da odnosi nisu usuglašeni. Proizvodnja je specifična, jer ne možete kazati kravi narednih 10 dana vam mlijeko ne treba. Ona daje određenu količinu svakoga dana, a proizvođač neka gleda kako će i što će. Za razliku od svinje koju možeš ostaviti i pet-šest dana dulje u tovu. Zato sada kada nema dovoljno mlijeka za preradu mljekari otkupljuju sve što je bijele boje. Kvaliteta je sada na drugom mjestu, jer je potrebna količina. Opet ću se vratiti na poticaje koji nisu mali ni u mliječnom govedarstvu. Ali, koliko je uloženo u poboljšanje proizvodnje, kvalitetu mlijeka, mljekovode, izmuzišta, izradu metaboličkih profila u ishrani? To je financiranje bez efekta.

► **Manje je i koza, ovaca, pa čak i peradi (pčelarstvo jedino ima pozitivno kretanje). Isti su razlozi kao i kod govedarske proizvodnje?**

U kozarstvu i ovčarstvu nemamo intenzivno stočarstvo. To je uglavnom po 20-30 komada u manjim gospodarstvima. Ovčiji sir se prodaje s kućnog praga, tona je to godišnje i njima nisu potrebni nikakvi prerađivači. Jagnjad ide kroz pečenje i nevjerojatno je da jagnjad završi na taj način, a ne u daljoj proizvodnji. Šteta, jer u Srbiji je vegetacijski period travnatih površina skoro idealan. Trave ima skoro cijele godine i deseci milijuna komada ovaca bi moglo biti napasno na tim pašnjacima. Ali za to treba organizirati proizvodnju i usmjeriti je na poznatog kupca kao što je Saudijska Arabija ili Egipat. Ali ako jedna pečenjara na putu za Mladenovac proda na dan 100 jagnjadi kroz pečenje, ja nemam tu više komentar. Kada govorimo o peradarskoj proizvodnji, mogu kazati da je to jedino zdravo tkivo koje treba iskoristiti. Privredna komora Srbije će, obzirom da smo harmonizirali regulativu s Europskom unijom, intenzivno raditi da budemo stavljeni na listu zemalja izvoznica u Uniju. Zbog ptičjeg gripa ve-

liki su gubitci bili u Nizozemskoj, Njemačkoj, Belgiji. Neće se ti proizvođači lako oporaviti od toga. Straha ima i dalje, što je i razumljivo jer imati 100.000 kljunova u tovu i onda dođe ptičji grip i sve se mora eutanazirati. Pileći file, pileće meso i konzumna jaja mogli bi se zato izvoziti. Konkurentni smo s cijenom. Bosna i Hercegovina, koja ima dvostruko manju proizvodnju, uspjela je doći na listu država kojima je odobren izvoz. Zašto mi nismo na toj listi? To je pitanje za državu. Jedna kompanija iz Bačke Topole ima više od 300 kooperanata. Zamislite koliko bi se to proširilo da nam se dozvoli izvoz u Europsku uniju.

► **Iza brojki o smanjenju grla stoke kriju se mnogo veći problemi. Šta to znači za državu, njenu poljoprivredu, prerađivačku industriju, BDP?**

Na kraju svake rečenice koja opisuje kretanja u stočarstvu trebaju stajati tri uskličnika. Mogućnosti su velike, imamo znanje, imamo ljude. Srbija ima vanjskotrgovinske ugovore s velikim brojem država, čime se može pohvaliti malo zemalja. S Amerikom, Rusijom, Kinom, Turskom, EU, CEFTA-om, ali mora se iz korijena mijenjati agrarna politika, mora se raditi na genetici i na ishrani, kako bi proizvodnja bila isplativa.

► **Strani investitori koji u Srbiji otvaraju tvornice ne otvaraju prerađivačke kapacitete koji bi kao sirovinu koristili naše meso, mlijeko. Što Vam to govori?**

Logično je što nitko neće ulagati u proizvodnju u kojoj ima sve manje sirovine. Povećanje broja grla, proizvodnja za vlastite potrebe i povećanje izvoza možda će potaknuti nekog stranog investitora. A ne mora ni investirati. Imamo jaku domaću klaničnu industriju, jaku peradarsku industriju, jaku farmersku proizvodnju svinja. Možda bi trebalo razmišljati da svi ti koji nam dolaze graditi ceste, praviti gume, da njihove države uvezu određenu količinu našeg mesa. To je samo jedna od ideja koja bi mogla dati rezultate. Naši ljudi znaju posao, imamo odlične stručnjake za reprodukciju i ishranu, vrijedne ljude koji bi da rade. Pa je li moguće da za uvoz moramo izdvojiti 500 milijuna eura?

► **Na potezu je onda država?**

Strategija poljoprivrede stoji na stolu ministara, koji se mijenjaju, a nitko je i ne otvori. Dajte jednom da stanemo i kažemo nacionalni interes je proizvodnja hrane. Prije sedam godina iz Srbije smo izvozili 10.000 tona svinjskog mesa u Rusiju. Sada izvozimo 0 kilograma, a uvozimo 6.500 tona godišnje. Dao sam njasvježiji primjer. Potrebno je mijenjati i način poticaja u stočarskoj proizvodnji i da se onda vidi kakvi će biti efekti.

Foto: BETA – Amir Hamzagović

Središnji državni ured za Hrvate izvan RH

1. Javni poziv za prijavu posebnih potreba i projekata od interesa za Hrvate izvan Hrvatske

U cilju promicanja veza i jačanja suradnje Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, očuvanja i jačanja nacionalnog identiteta, zaštite prava i interesa hrvatskih zajednica, očuvanja hrvatskog jezika, kulturnog stvaralaštva i baštine te poticanja hrvatskog kulturnog zajedništva, kao i pomoć ugroženim pojedincima – pripadnicima hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske i ugroženim pojedincima – povratnicima/useljenicima iz hrvatskog iseljeničtva/dijaspore, Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske objavio je 1. Javni poziv za prijavu posebnih potreba i projekata od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2024. godinu.

Prijava projekata se obvezno podnosi u elektroničkom i papirnatom obliku. Prije nego se e-prijavni obrazac konačno spremi i pošalje putem računalnog sustava (poveznica: <https://eprijave-hrvatiizvanrh.gov.hr/>), potrebno je preuzeti prilog Izjava prijavitelja o točnosti podataka za neprofitne organizacije (A-kategorija), Izjava prijavitelja o točnosti podataka za fizičke osobe (B-kategorija), Izjava prijavitelja o točnosti podataka za ugrožene pojedince pripadnike hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske (C-kategorija), Izjava prijavitelja o točnosti podataka za ugrožene pojedince - povratnike/useljenike iz hrvatskog iseljeničtva/dijaspore (D-kategorija), ispisati te ovjeriti potpisom (osobe ovlaštene za zastupanje neprofitne organizacije/fizičke osobe/ugroženog pojedinca) i pečatom (ovjeravaju neprofitne organizacije). Potpisani i ovjereni (ukoliko je primjenjivo) dokument potrebno je učitati u sustav, a izvornik istoga pripremiti za slanje sukladno uputi niže.

Neprofitne organizacije u papirnatom obliku putem pošte dostavljaju ovjerenu Izjavu prijavitelja o točnosti podataka za neprofitne organizacije (A-kategoriju) zajedno s uvjerenjem nadležnog suda, ne starijim od šest mjeseci, da se ne vodi kazneni postupak protiv osobe ovlaštene za zastupanje organizacije, i/ili potvrdu da osoba ovlaštena za zastupanje organizacije nije pravomoćno osuđena za počinjenje kaznenog djela (izvornik ili njegova ovjerena preslika).

Fizičke osobe u papirnatom obliku putem pošte dostavljaju vlastoručno potpisanu Izjavu prijavitelja o točnosti podataka za fizičku osobu (B-kategoriju) zajedno s uvjerenjem nadležnog suda, ne starijim od šest mjeseci, da se ne vodi kazneni postupak protiv fizičke osobe i/ili potvrdu da fizička osoba nije pravomoćno osuđena za počinjenje kaznenog djela (izvornik ili njegova ovjerena preslika).

Ugroženi pojedinci – pripadnici hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske u papirnatom obliku putem pošte dostavljaju vlastoručno potpisanu Izjavu prijavitelja o točnosti podataka za ugrožene pojedince pripadnike hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske (C-kategoriju) zajedno s uvjerenjem nadležnog suda, ne starijim od šest mjeseci, da se ne vodi kazneni postupak protiv prijavitelja i/ili potvrdu da prijavitelj nije pravomoćno osuđen za počinjenje kaznenog djela (izvornik ili njegova ovjerena preslika).

Ugroženi pojedinci – povratnici/useljenici iz hrvatskog iseljeničtva/dijaspore u papirnatom obliku putem pošte dostavljaju vlastoručno potpisanu Izjavu prijavitelja o točnosti podataka za ugrožene pojedince – povratnike/useljenike iz hrvatskog iseljeničtva/dijaspore (D-kategoriju) zajedno s uvjerenjem nadležnog suda, ne starijim od šest mjeseci, da se ne vodi kazneni postupak protiv prijavitelja i/ili potvrdu da prijavitelj nije pravomoćno osuđen za počinjenje kaznenog djela (izvornik ili njegova ovjerena preslika).

Upute za popunjavanje e-prijavnog obrasca kao i popratni obrasci i izjave dostupni su na internetskoj stranici Ureda: www.hrvatiizvanrh.gov.hr u rubrici Natječaji.

Dokumentaciju je potrebno dostaviti i preporučeno poštom na adresu: Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Pantovčak 258, 10000 Zagreb, Republika Hrvatska, s naznakom »Za 1. Javni poziv za prijavu posebnih potreba i projekata od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2024. godinu«.

Rok za podnošenje prijava u elektroničkom i papirnatom obliku je 30 dana od dana objave Javnog poziva i traje zaključno do 6. ožujka 2024. godine.

Dodatne informacije mogu se dobiti na adresi e-pošte: programi-projekti@hrvatiizvanrh.hr ili radnim danom u vremenu od 10 do 15 sati na broj telefona: tel: +385(0)1/6444-653.

Cjeloviti tekst Javnog poziva i prateći obrasci dostupni su na poveznici: www.hrvatiizvanrh.gov.hr u rubrici Natječaji.

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije raspisuje Javni poziv za dostavu prijedloga projekata za Program prekogranične suradnje između Republike Hrvatske i Republike Srbije.

Program pridonosi osnaživanju pograničnog područja Republike Hrvatske i Republike Srbije, njihovom gospodarskom i svekolikom razvoju, osigurava pretpostavke za jačanje konkurentnosti i ostvarenje prekograničnih razvojnih potencijala te potiče aktivaciju svih dionika na zajedničkom radu za dobrobit hrvatskog naroda u Republici Srbiji. Doprinosi stvaranju preduvjeta za sprječavanje iseljavanja stanovništva, smanjenju negativnog demografskog trenda i održivom razvoju u pograničnom području te podiže kvalitetu života i integraciju cjelokupnog stanovništva koje živi na tom prostoru.

Program je namijenjen:

- jedinicama lokalne i regionalne (područne) samouprave (JLRS) i/ili javnim ustanovama i javnim poduzećima čiji su JLRS osnivači u Republici Hrvatskoj na području Brodsko-posavske, Vukovarsko-srijemske, Požeško-slavonske i Osječko-baranjske županije
- pravnim osobama neprofitne naravi registriranim na programskom području Republike Hrvatske koje služe za zadovoljenje socijalnih, zdravstvenih, obrazovnih i kulturnih potreba
- jedinicama lokalne i regionalne (područne) samouprave (JLRS)/Pokrajinske vlade Vojvodine i/ili javnim ustanovama i javnim poduzećima čiji su JLRS/Pokrajinska vlada Vojvodine osnivači u Republici Srbiji na području autonomne pokrajine Vojvodine i grada Beograda
- pravnim osobama neprofitne naravi registriranim u Republici Srbiji na području autonomne pokrajine Vojvodine i grada Beograda čija temeljna svrha nije stjecanje dobiti i koje su se opredijelile za obavljanje djelatnosti i aktivnosti koje su predmet financiranja i kojima promiču uvjerenja i ciljeve koji nisu u suprotnosti s Ustavom i zakonima Republike Hrvatske ili pravnim poretkom matične države, a upisane su u Registar ili drugu odgovarajuću Evidenciju organizacija matične države.

Javni poziv za dostavu projektnih prijedloga za Program prekogranične suradnje između Republike Hrvatske i Republike Srbije otvoren je od 1. veljače 2024. do 1. ožujka 2024. (do 15 sati) godine te se u tom razdoblju mogu podnositi prijave za financiranje sa svim potrebnim dokumentima.

Više informacija na internetskoj stranici Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije
<https://razvoj.gov.hr/pristup-informacijama/javni-pozivi-i-natjecaji/aktualno/1901>

»Brižni sat« i oporba

Ne tako davno, prije mjesec dana, čuo sam vijest iz susjedne Mađarske da svaki stanovnik koji je stariji od 65 godina ima pravo dobiti besplatno (ako bude tražio) »brižni sat« (mađ. *gondosóra*). Budući da sam i ja stariji od 65 godina, zainteresirao sam se za ovaj »brižni sat«, napose što su se pojavile vijesti kako su se spasili pojedini imaoći u kriznim situacijama. Naravno, potražio sam osnovne informacije na netu i prvo sam saznao da je ta akcija Vlade Mađarske već dvije godine u tijeku, tadašnja odluka je bazirana na aktualnim statističkim podacima da oko 1,5 milijuna stanovnika susjedne države spada u kategoriju starih i očekivana prosječna starost je 76 godina.

Prije dvije godine (2022.) je izvršen popis stanovništva. Rezultati su objavljeni 2023. godine, tendencije su dalji pad broja stanovnika, mali porast očekivane starosti 76,5 ali broj starijih je porastao na skoro dva milijuna. Oporba je uvođenje »brižnog sata« žestoko kritizirala, čak su tvrdili da je pomoću njega vladajuća stranka Fidesz pozivala imaoce da glasaju na njih. Tada se tvrdilo da cca. 75.000 ljudi posjeduje ovakvu spravu i svatko tko ju posjeduje treba biti registriran, što je i normalno jer primarno služi za traženje pomoći u nevolji. Nosi se kao bilo koji ručni sat, ima jedan gumb i ako se pritisne javlja se dežurna dispečerska služba i na osnovu problema poduzima akciju: poziva hitnu medicinsku službu, policiju itd. Može pozvati i nekog rođaka, prijatelja kojeg je imalac naveo prilikom prijave za ovaj specijalni sat. Naravno, i mlađi od 65 godina mogu imati »brižni sat« uz određenu nadoknadu. Oporba je kritizirala Vladu i da je za njih ova akcija zapravo vrsta biznisa, jer je proizvođač sprave jedna privatna firma a problem i brigu o starim ljudima treba riješiti na drugačiji način, npr. gušćom mrežom socijalnih institucija.

Usporedba

Promatrajući tijek prvog zasjedanja novog saziva Skupštine i ponašanje oporbe neminovno sam usporedio mađarsku i srpsku oporbu koje se ponašaju vrlo slično, kao mjeđved i vuk u jednom dobrom starom vicu. Sjede mjeđved i vuk i dosađuju se. Kaže mjeđved: »Hajde da prebijemo nekog«. Vuk zapita koga? Medo kaže klokana. Vuk pita a zašto? Medo veli ako ima kapu zato, ako nema kapu zato.« Tako su i uradili i budući da nije imao kapu, istukli su klokana. Sutradan također dosadno. Mjeđved ponovi jučerašnji prijedlog, no vuk veli: »Nemojmo na isti način, sad tražimo vatru da zapalimo cigaretu.« Tako odoše opet kod klokana, koji je bio sav u zavojima i mjeđved kaže: »Daj nam vatru.« Klokana zapita žele li žigicom ili upaljačem zapaliti cigaretu? Obojica su bili zatečeni prijedlogom i zanijemili su, ali vuk se snašao

i primijetio: »Opet nema kapu.« Hoću reći u Mađarskoj je uvijek za sve kriv premijer vlade. Koji uz to ima dvo-trećinsku podršku Parlamenta. A u našoj državi kriv je uvijek predsjednik čija stranka sada samostalno ima natpolovičnu većinu, koja je dovoljna za donošenje većine odluka. Osim, npr., promjene aktualnog Ustava, što bi po mišljenju mnogih bilo više nego potrebno. No, bivša Vlada nije ni ovaj Ustav poštovala. Primjerice, još nije donijela Zakon o financiranju AP Vojvodine što piše u Ustavu: minimalno 7 % u odnosu na republički proračun. Ne sjećam se da je u posljednje vrijeme oporba spominjala ovu temu. Zato su u prošlom sazivu pravili »skupštinski performans« zbog nasilnih događaja i tražili da Vlada i predsjednik podnesu ostavke. Sada su prihvatili svoje

mandate, ali nisu htjeli prisegnuti u dvorani nego su je potpisali u predvorju. Rekao bih: »novac govori, a pas laje.« Nitko nije toliko lud odreći se zastupničke plaće.

Propagandni ratovi

Nedavno sam gledao jedan razgovor na »umjetničkom« kanalu susjedne države u kojem su sudionici razgovarali na temu propagande. Svi su se složili da se današnja politika uveliko služi propagandom u političkom ratu između vladajućih stranaka i oporbe. Kako primećujem, nestalo je one klasične podjele na ljevicu i desnicu i u našoj zemlji i kod susjeda Mađara. Vladajuće stranke sebe nazivaju »nacionalnim strankama« koje se bore za interes vlastite nacije bez obzira u kojoj državi oni žive. Mnogi danas kažu: »mene politika ne zanima« i zato ni ne idu glasati. Ova godina će biti izborna, u mnogim zemljama održavat će se izbori počevši od SAD-a i Rusije. Glasat će se i za novi saziv Parlamenta EU. Naša oporba tvrdi da su im ukradeni glasovi. Možda bi ljudima s pravom glasa trebalo podijeliti vrstu »brižnog sata za glasanje« pa bi bilo teže ukrasti glasove.

Što fali ovoj vlasti?

Lokalni mediji prenijeli su početkom tjedna informaciju da je u nedjelju, 4. veljače, u parku na Prozivki došlo do »kerekijeg incidenta« u kom je njemački ovčar napao i izujedao manjeg psa koji je bio na povocu u pratnji vlasnika. U cijeli slučaj umiješala se i policija, a sudbina napadača (za) sada je neizvjesna, jer ga vlasnica ne želi nazad, tvrdeći da ga je »prepisala« drugoj osobi te je on sada promijenio gazdu. U cijeli slučaj umiješali su se, opravdano, i gnjevni građani, zabrinuti za vlastitu i sudbinu svoje djece i bijesni na neodgovorne vlasnike, komunalnu policiju i lokalnu vlast zato što ovom problemu pristupa neodgovornije od samih vlasnika koji puštaju svoje pse »da se istrče« ili ih pak – posebno krupne i opasne primjerke – vode po ulici bez košarice na njušci.

I stvarno: otkud psi u »slobodnoj šetnji« bez vlasnika na slobodnom prostoru, zvao se on park na Prozivki, Dudova šuma ili obična ulica? Fali li ljudima iz lokalne vlasti nešto? Nedostaju li im, recimo, restriktivniji zakoni, primjereni ozbiljnosti ovog problema, pa da ih onda počnu primjenjivati kako bi se novac – umjesto iz gradskog proračuna na ime isplaćenih odšteta – u isti vraćao od pozamašnih kazni ispisanih neodgovornim sugrađanima? Fale li im živoderi, a da to ne smiju reći nikome: niti policiji, niti komunalnoj policiji, niti društvima za zaštitu životinja, niti svojim stranačkim kolegama na višim instancama vlasti, uključujući i **Božanskog** (koji valjda samo o ovim problemima do sada nije pričao)? Ili im, jednostavno, uz bašmebriga odnos prema plebsu, nedostaje i zdravih ideja kako se suočiti s problemom isfrustriranog psa ili naravi čopora pasa lutalice? Ne znam zašto, ali ovo posljednje pitanje djeluje nekako najrealnije i najbliže istini.

Budući da je ponavljanje majka znanja, a u cilju »konstruktivnosti«, evo prijedloga koji je bio upućen još u vrije-

me sličnog »incidenta« kod autobusnog kolodvora, samo što su tada napadači bili psi lutalice, a žrtva napada jedna djevojka. Beč je po broju stanovnika gotovo dvadeset puta veći od Subotice, a po površini bar dva-tri puta. Pa ipak u tolikoj koncentraciji ljudi i na tolikom prostoru vidjeti psa »u slobodnoj šetnji« zamislivo je tek nešto manje od tuljana u supermarketu na odjelu s ribom. Kako su to postigli? Ako se prilikom šetnje gradom malo bolje zagleda, lako je opaziti da i tamo ima pasa na ulici, pa i u javnom prijevozu. Ali je isto tako lako uočiti da su svi sa svojim vlasnicima, koji – ako pas baš tada mora raditi ono što i car u nošu – istog trenutka počiste za njim kako sljedeći prolaznik ne bi ugazio »minu«. Dođete li tako u samo srce Beča, recimo kod Hofbruna kako biste se divili nekadašnjoj carskoj palači i fijakerima koji turiste voze po povijesnoj jezgri grada, vidjet ćete jedan ograđeni prostor čije je tlo posuto nečim što jako podsjeća na opalo lišće. U taj ograđeni prostor, veličine dva teniska igrališta, svakodnevno dolaze Bečani sa svojim psima koji trče do mile volje, igraju se sa svojim vlasnicima ili drugim psima, ne smetajući brojnim turistima ili sugrađanima koji tuda prolaze.

Može li se napraviti tako nešto i u našem gradu? Umjesto odgovora, evo prijedloga nadležnim šefovima: pogledajte malo koliko je zapuštenih površina u gradu, pa razmislite. Ili: ima li mjesta za takav ograđeni prostor u parku na Prozivki, Dudovoj šumi, kod Male crkve prema Buvljaku..., pa da se ostvari harmonija između ljudi i životinja na istom mjestu – u prirodi?

Lokalni mediji još nisu zabilježili da je jedan pas prosječne veličine (petnaestak-dvadesetak kilograma) neodređene pasmine izujedao čovjeka negdje na križanju Donske i Ulice Mátyása Brucka u Mjesnoj zajednici Pješčara. Nisu takvo što zabilježili, jer se za sada to nije dogodilo. Ali su zato uznemireni stanovnici toga dijela grada zvali nadležne službe da ih upozore na opasnost psa bez vlasnika koji – kad mu se prohte – terorizira prolaznike tako što se, baš onako ozbiljno razgoropađen, zalijeće na njih, lajući i režeći. Nadležne službe – sad komunalna policija ili *Čistoća i zelenilo*, nemojte me držati za riječ – izašle su na teren i odnijele psa. Da bi se ovaj nakon nekoliko dana vratio na »svoj« teritorij, s čipom u uhu, i nastavio po starom.

Za to vrijeme, provjereno, jedan osamdesetsedmogodišnji starac po kruh ili mlijeko ide s batinom u ruci kako bi se pokušao obraniti od eventualnog napada psa-teroriste. Na djecu iz tog kraja grozna je i sama pomisao... Starac, batina, ulica... Džungla, savana... – Subotica. Nekadašnje »istureno odjeljenje bečke škole«. I potomcima koji nedjelom pokazuju koliko su toga dostojni.

Z. R.

Bunjevačko prelo u Zagrebu

»Nismo od jučer«

Bunjevačka prela održavaju se i u Zagrebu, još od 90-ih godina u organizaciji različitih udruga koje okupljaju bunjevačke Hrvate u Zagrebu i Hrvatskoj ili pak nekolicine entuzijasta. Ovogodišnje *Bunjevačko prelo* održano je u restoranu *Maksimir* u ambijentu starog istoimenog zagrebačkog parka. Organizaciji prela posebno su doprinijeli **Ljiljana Rudić Vranić**, **Maja Buza Romić**, **Mirjana Fišić**, **Dinko Ivković**, **Tomislav Brejar**, **Ivo Martinović**, predsjednik Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, uz potporu same Zajednice i Društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata.

Ivo Martinović je podsjetio kako ovakvi skupovi čuvaju našu tradicijsku kulturu, naš identitet i naše običaje, koje ponosno nosimo sa sobom gdje god bili. To je i most koji nas povezuje sa našim sunarodnjacima koji su ostali u našem starom zavičaju.

Predstavница Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske **Mirjana Vatauvuk** ocijenila je kako je manifestacija organizacijski podignuta na jednu višu razinu što organizatore obavezuje da slijede njen uzlazni trend.

Potpredsjednik DSHV-a **Mirko Ostrogonac** podsjetio kako je Prelo, ne samo u godinama narodnog preporoda bačkih Hrvata, odigralo važnu ulogu buđenja nacionalne svijesti nego i danas ima nezamjenjivu ulogu za opstojnost bačkih Hrvata.

»Prelo jasno pokazuje da nismo od jučer, da raspolažemo vrijednom baštinom koja govori o visokim dosezima kulture minulih razdoblja«, rekao je Ostrogonac.

Voditeljica prela bila je Maja Buza Romić, a u glazbenom dijelu sudjelovao je Ansambl *Hajo* iz Subotice, s gostom u nekoliko pjesama **Stankom Šarićem** iz *Najboljih hrvatskih tamburaša* te vokalnom solisticom **Lucijom Buza** koje je otpjevala tradicionalne preljske pjesme *Kolo igra tamburica svira* i *Podvikuje bunjevačka vila*. Djevojke iz FA Zagreb - Markovac ponosno su nosile bunjevački šling i lionsku svilu te tako još uljepšale i upotpunile cjelokupni dojam ovogodišnjega prela.

I ove godine na početku prela u Zagrebu pročitana je najbolja preljska pjesma sa subotičkog *Velikog prela – Zagrljaj daljine* autorice **Željke Zelić Nedeljković**.

Prelo je razveselilo sve sudionike i bogatim i brojnim tom-bolama, uz glavnu nagradu – dva noćenja za dvije osobe na Hvaru. Među ostalim, dio nagrada činila su djela bunjevačkih Hrvata nastala tijekom njihova života i rada u Zagrebu i Hrvatskoj, koji su darovali sami autori ili njihove obitelji.

Organizatori su najavili organizaciju i prela 2025. kojim će nastojati obilježiti sjećanje na Prelo održano 1995. godine u organizaciji Zavičajnog kluba studenata bačkih Hrvata *Kolo mladeži*.

I. D. / Foto: Dario Hacek

Prelo mladeži u Subotici

Okupljeni sa svih strana

Tradicionalna pokladna zabava *Prelo mladih* u organizaciji UG-a *Hrvatski Majur* ove je godine održana 2. veljače u HKC-u *Bunjevačko kolo* u Subotici. Prelo je ove godine imalo više gostiju nego lani, okupivši 210 mladih iz Srijema, Banata, Bačke i prvi put iz Beograda.

Mladima se prvo obratio predsjednik UG-a *Hrvatski Majur* **Ninoslav Radak**, koji je, nakon što je poželio mladima dobrodošlicu, napomenuo kako je porastao broj sudionika prela. Članica Izvršnog odbora zadužena za obrazovanje prvi HNV-u **Nataša Stipančević** izrazila je nadu da će okupljeni na prelu uvidjeti važnost ovakvih manifestacija i nastaviti tu tradiciju. Predsjednik DSHV-a i ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog **Tomislav Žigmanov** poručio je mladima da sanjaju velike snove i iskoriste prilike koje im se pruže u životu. Posljednji je mlade pozdravio vlč. **Tomislav Vojnić Mijatov** koji je i blagoslovio večeru.

Uslijedila je večera popraćena tombolom u kojoj su mladi imali priliku osvojiti razne nagrade kao što su knjige, lampe za učenje i mnoge druge. Kada se tombola završila, započelo je druženje kojemu su svojom glazbom pridonijeli DJ **Petra** i Tamburaški sastav **Ruže**.

Jedan od gostiju prela bio je i srednjoškolac **Mihajlo Kalapoš** iz Srijemske Mitrovice.

»Prvi put sam bio na *Prelu mladih* i nisam znao da će nas biti u toliko velikom broju. Kada su objavili plakat za *Prelo mladih*, drugarica me je pitala želim li se prijaviti odmah sam odgovorio kako želim. Pripreme su odmah krenule. Bila je odlična atmosfera, najbolji su mi dojam ostavili tamburaši. Trebaju se mladi češće okupljati da čuvaju svoju tradiciju. Kada bi bila minimum dva ovakva okupljanja u godini, više bismo proširili prijateljstva«, kaže Kalapoš.

L. H.

Marinbal u Lemešu

Veselo do sitnih sati

Tradicionalno okupljanje u pokladama *Marinbal* u Lemešu održan je 4. veljače u mjesnom Domu kulture. Organizator i domaćin bio je HBKUD *Lemeš* i ovo je 23. po redu *Marinbal*. Goste je sačekao tradicionalni lemeški paprikaš, piće, bogata tombola i *fanki* u ponoć. Cijela večer je protekla u ugodnoj i veseloj atmosferi, a o popularnosti *Marinbala* svjedoči i podatak da dvorana mjesnog Doma kulture nije bila dovoljno velika da primi sve zainteresirane.

Goste je zabavljao tamburaški sastav *Rujna zora* do sitnih sati, ali su posjetitelji mogli čuti i vokalni ansambl *Musica viva* iz Sombora koji su svojim nastupom učinili ovu manifestaciju još posebnijom.

I. B.

HKUPD Matoš

Poklade u Plavni

HKUPD *Matoš* organiziralo je u subotu, 3. veljače, *Pokladno veče* u Plavni. Bal je održan u mjesnom Vatrogasnom domu okupivši oko 130 gostiju.

»Poklade su tradicija u selu, ovaj bal organiziramo 19. put. Nastavljamo tradiciju, a dojmovi gostiju su bili pozitivni. Imali smo i tombolu, s malo ali vrijednih nagrada«, kaže predsjednik udruge *Matoš Igor Probojčević*.

Goste je zabavljao tamburaški ansambl *Ruže* iz Subotice.

Pokladni običaji u Plavnoj podrazumijevaju i »tute« (»lipe« i »gad-ne«) i »sahranjivanje bege(ša)«.

Defile tzv. gadnih ili strašnih tuta (maškare) i »sahranjivanje bege(ša)« bit će upriličeni u utorak (13. veljače) prije Čiste srijede.

H. R.

Šokačko prelo u Beregu

Vesela Šokadija i gosti

HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega organiziralo je u subotu, 3. veljače, *Šokačko prelo*.

Ovo prelo prvi puta organizirano je 1998. godine nastavljajući tako tradiciju nekadašnjih prela kada su se prije korizme ljudi okupljali i družili na kućnim prelima.

»Dolazim iz Antunovca, jednog prekrasnog sela iz Slavonije. Imam školsku prijateljicu s kojom sam odrasla i kod koje sam došla u goste, ona me je pozvala na prelo i obukla u šokačku nošnju«, kaže **Mirjana Karjaković** o svom prvom dolasku na bereško prelo.

Za razliku od nje, **Ivan Filipov** na prelo dolazi redovito.

»Dolazimo unazad pet-šest godina, osim one godine kada je bila korona pa se nije moglo dolaziti. Prvo nas je dolazilo po tri para, sada nas je šest pari. Inače, moji preci su iz Berega. Odselili su se 1885. godine«, kaže Filipov.

Uz članove *Kranjčevića* u programu prela sudjelovali su i gosti iz Solina, članovi Udruge pučkih pjevača Gospe od otoka.

»Općina Klis uspostavila je most suradnje s HKPD-om *Silvije Strahimir Kranjčević* Berega. Porijeklom ljudi koji žive ovdje su dobrim dijelom iz općine Klis, a mi u gradu Solinu smo susjedi općini Klis tako da je dobar dio nas i rodbinski povezan s tom općinom. Sretni smo i oduševljeni da smo imali priliku upoznati ove ljude i uspostaviti kulturnu suradnju s njima. Članovi *Kranjčevića* su lani bili kod nas, na našem koncertu koji mi tradicionalno održavamo u Solinu, ali se nadamo da ćemo večeras iznenadit ostalo nazočno pučanstvo ili ljude iz nekih ostalih kulturno-umjetničkih društava. Mi ćemo pokušati dostojno prezentirati pučke napjeve, znači ne klapske napjeve, naglašavam pučke napjeve iz Solina, solinske okolice i iz srca Dalmacije«, kaže član Udruge pučkih pjevača **Ilija Kokeza**.

Z. V.

Prelo župe Uskrsnuća Isusova

Zajedništvo za primjer

U nedjelju, 4. veljače, vjernici župe Uskrsnuća Isusova iz Subotice imali su *Župno prelo*, koje je održano u dvorani HKC-a *Bunjevačko kolo*. Goste su dočekivali mladi u nošnji i organizatorice prela **Jelica Horvacki** i **Mirjana Ivković Ivandekić**.

I ovogodišnje prelo okupilo je stare i mlade, obitelji s djecom i bez djece, samce, i svi su našli svoje mjesto i društvo te je dvoranu ispunilo ozračje topline, žamora, smijeha i razdragane dječje igre.

Voditeljica programa, **Katarina Piuković** pozdravila je sve župljane kao i dugogodišnjeg, sada umirovljenoga župnika mons. **Belu Stantića** i mladog župnika vlč. **Vinka Cvijina**.

Kako nalaže tradicija, prelo je svečano otvoreno uz pjesmu *Kolo igra tamburica svira*, a pjevali su mladi u nošnji uz pratnju ansambla *Ruže*.

U prigodnom programu, sakristan **Josip Kopilović** odjeven u bunjevačku nošnju ispričao je kako je to kadgod bilo na salašu. Što su se oni *sigrali*? Kako su čuvali krave na ritovima, lovili pijavice... Pročitani su i prigodni stihovi koje je napisala župljanka **Milica Kopilović**, a u ime Udruge *Naša djeca* okupljene je pozdravila i dugogodišnje predsjednica **Nevenka Tumbas**, te je među ostalim potakla djecu i roditelje na upis u cjelovitu nastavu na hrvatskom jeziku.

O Duhovnom životu župe govorila nam je **Kata Horvacki**, te župnik vlč. Cvijin koji se zahvalio organizatorima prela i pozvao sve da ustraju u ovome zajedništvu.

Nakon ručka, djeca su imala najavljeni maskenbal, a nastupio je i dječji zbor HGU *Festival bunjevački pisama Raspjevane zvijezdice*. Ono na što su u ovoj župnoj zajednici osobito ponosni, jeste veliki broj obitelji s djecom, te je tako na prelu samo pod maskama (gdje su sudjelovala djeca do 14 godina) bilo 88 djece.

Svaka obitelj je za sjećanje na ovogodišnje prelo dobila magnet u obliku svoje crkve, koja ih, kako kažu okuplja u velikom broju i oko Isusovog stola.

E. K.

Pokladni bal u Monoštoru

Mravi kao najbolji kostim

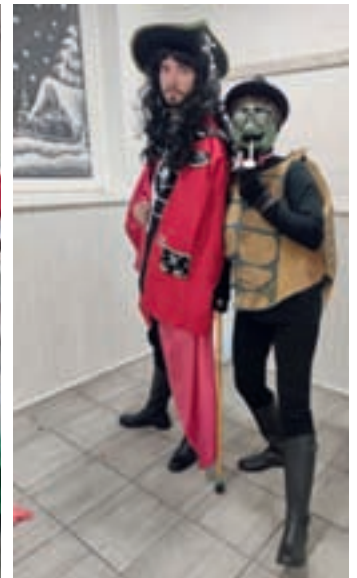
virani. Prvi put je dodijeljena nagrada publike za najbolji kostim koju su odnijeli *Mravi* (vaučer za večeru u jednom somborskom restoranu), a dodijeljene su i po tri nagrade žirija za odrasle i djecu (koje su bile novčane). Sva djeca su na kraju večeri dobila zahvalnicu za sudjelovanje na Pokladnom balu. Procjenjuje se kako je ove godine na Pokladnom balu bilo preko 200 posjetitelja, a manifestaciju je glazbeno ispratio tamburaški sastav *Panonika*.

Održavanje manifestacije podržao je Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

I. B.

U organizaciji KUDH-a *Bodrog* u subotu, 3. veljače, u Domu kulture u Monoštoru održan je tradicionalni Pokladni bal. Manifestacija je, kao i ranijih godina, privukla veliki broj sudionika od djece do odraslih iz Monoštora i okolice.

Sudionici po tradiciji rade originalne kostime za ovu prigodu a ove su godine, kako kažu, bili posebno moti-

Naši gospodarstvenici (CLXXV.)

»Vino je piće života«

»Vino i vinograd stalno traže ljudsku ruku, da tako kažem traži da ga 'miluješ'. Poslije svih ovih godina sam shvatio neke stvari, kao recimo da ni jedan stroj ne može zamijeniti ljudsku ruku«, kaže Miljan Poljaković

Na kelebijskom putu prema graničnom prijelazu nalazi se očuvani salaš obitelji Čuvarđić. Sam salaš je star preko 100 godina, a danas je on registriran kao seosko-turističko domaćinstvo koje je otvoreno za posjetitelje. Ujedno, ovaj salaš je i vinarija. Imanje i posao vodi bračni par **Miljan i Judita Poljaković**.

»Ovo je jedan obiteljski posao, moja supruga Judita je četvrta generacija vinogradara u svojoj obitelji. Ovo je njezin salaš i po nekim mojim informacijama ovo je i najstariji salaš u ovom dijelu grada, a podigao ga je još Juditin pradjed koji je i posadio prvi vinograd još 1932. Kasnije, kako je vrijeme prolazilo, salaš je stajao neupotrijebljen i onda su moj punac i punica obnovili vinograd 1975. godine i na neki način počeli se baviti vinogradarstvom. Počelo je to iz hobija, ali je preraslo u nešto više. Punac je prvi koji je počeo baviti se ovim poslom, prvi je registrirao vinariju, on je otvorio firmu i od toga je krenulo«, govori **Miljan Poljaković**.

Stare i nove sorte

Miljan je podrijetlom iz Žednika i kako sam kaže, odrastao je na salašu kod babe i djeda, te mu fizički poslovi nisu bili nikakva novina. Stoga je posao oko vinograda prihvatio objeručke, a jedna od velikih želja mu je da svoju ljubav prema vinarstvu prenese i na svoju djecu.

»Bavimo se vinarstvom, sva naša proizvodnja dolazi iz našeg vinograda. Imamo starih autohtonih sorti, ali imamo i novih sorti iz novog svijeta vinarstva. Od lokalnih sorti tu su *kevedinka*, *kadarka*, što se tiče crvenih sorti tu su *cabernet sauvignon*, *cabernet franc*, *merlot*. Od novijih imamo *chardonnay*, pa i *bouvier* isto spada u moderne sorte, to je sorta koja je specifična za naš vinograd jer mislim da je nema nitko osim nas. Većinu poslova obavljamo u krugu obitelji. Moj punac je po struci agronom i poznaje svaki trs u vinogradu kao da je njegovo rođeno dijete, on se bavi rezidbom i sličnim poslovima u vinogradu, dok se ja bavim vinom. Da se razumijemo: ja sam sve od njega naučio i dalje se usavršavam i širim svoja znanja. Naravno, mislim da je netko tko je fakultetski obrazovan za ovo u prednosti, ali ne mislim kako je to glavni uvjet za ovo zanimanje. Mislim da su volja i ljubav na prvom mjestu jer vinarstvo iziskuje puno posla. Kad nema posla u vinogradu, onda imaš posla u podrumu recimo.«

Ništa ne ostavljati za sutra

Po Miljanovim riječima, ono što čini vino specifičnim pićem je to što je vino živo. S njim se mora raditi cijele godine jer se ono vječno mijenja, zahtijeva stalnu kontrolu i nadzor:

»Ljudi smatraju vino za piće života. Ne želim podcijeniti proizvođače rakije, ali rakiju ispečeš i to je gotov proces. Vino i vinograd stalno traže ljudsku ruku, da tako kažem traži da ga 'miluješ'. Poslije svih ovih godina sam shvatio neke stvari, kao recimo da nijedan stroj ne može zamijeniti ljudsku ruku i što se više baviš vinogradom bolje rezultate ostvaruješ. Mislim da se zato tako mali broj ljudi bavi ovim poslom. Također, jako je bitan moment i pravovremeni rad. Ako se nešto treba uraditi danas, onda to i moraš uraditi tada, ne smije se ništa ostavljati za sutra ili neki drugi put. Vremenske prilike se mijenjaju, sve to

dodatno otežava nama vinogradarima posao, ali zato su i veći izazovi. Prošla godina nam je, recimo, bila fantastična, pola Europe je imalo teške uvjete, ali nas je izgleda Bog pogledao i kod nas u vinogradu nije bio nijedan mraz, nijedan led niti bilo što.«

Želja za napretkom

Trenutno je u njihovom vlasništvu dva hektara vinograda, gdje godišnje proizvedu oko 10.000 litara vina. Miljan vjeruje kako će u budućnosti biti i proširenja, jer kako sam kaže – sistem to zahtijeva od proizvođača, ali također ga motivira i želja za stalnim napretkom.

»Ja ovo volim. Nije lako jer radim dva posla i imam obitelj, ali mene ovo ispunjava. Svake godine se trudim podići posao na neki novi, viši nivo. Povezujem vinogradarstvo s kuharstvom, jer su oba posla takva da zahtijevaju da zaista voliš to što radiš. Trenutno sam zamjenik glavnog kuhara u restoranu *Boss* i kada dođem kući s posla, ja odmah idem u vinograd. Čak iako nemamo posla u tom trenutku, ja dolazim običi, provjeriti je li sve u redu. Ne mogu zamisliti sebe kako sjedim na kavi ili kako ležim cijelo poslijepodne«, govori naš sugovornik.

Ljubitelji kapljice mogu lako pronaći vina iz kuće Čuvarčić, jer danas većina subotičkih restorana ima u svojoj ponudi i vina iz njihovog podruma:

»Vino prodajem isključivo u Subotici, šire od toga ne radim niti želim trenutno. Većinu vina prodam subotičkim restoranima poput *Tresetišta*, *Jelen salaša*, *Batesa*... ali i nekim manjim lokalima. Može se doći i na salaš, pogle-

dati kako sve ovo izgleda, naravno prodajemo vino i na salašu. Potrebno je zakazivanje prije dolaska, a mogu se organizirati manji skupovi, večere i slično. Na salašu nudimo isključivo tradicionalnu vojvođansku kuhinju.«

Inače, vina iz kuće Čuvarčić također možete prepoznati i po unikatnoj etiketi s crnim pulinom:

»To je naš bivši pas Bruno. Po meni salaš nije salaš ako nema makar jednog pulina. On je čuvao ovo mjesto dan i noć i uvijek nas pratio kamo god bismo pošli. Zato, kada smo redizajnirali etiketu odlučili smo se staviti njegovu sliku da bude naš zaštitni znak«, kaže vrijedni vinar Miljan Poljaković.

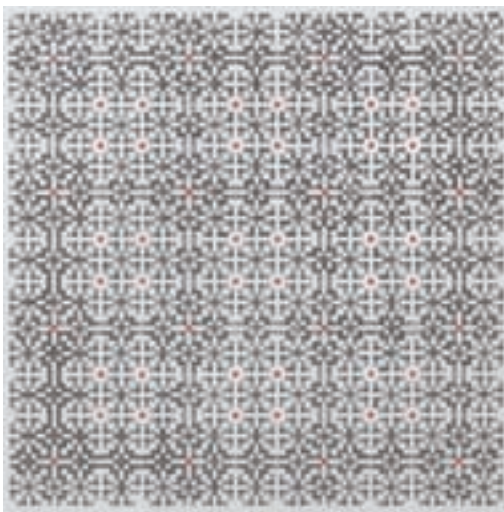
Ivan Benčik

Izložba Gorana Kujundžića u Osijeku

Polifonija struktura

Izložba vizualnog umjetnika (podrijetlom iz Subotice) **Gorana Kujundžića** *Polifonija struktura* otvorena je prošloga tjedna, 2. veljače, u Galeriji *Kazamat* Kulturnog centra u Osijeku. Postav čine crteži nastali od 2011. do danas, a osnova radova su i dalje multiplicirani ornamenti koji tvore vizualno snažne geometrijske strukture.

»Sudeći prema cjelini koju je Kujundžić predstavio na ovoj izložbi, jasno je da ranije akromatske strukture bivaju polako nadopunjene raznim koloriziranim inačicama. Unatoč tome, umjetnikov vizualni jezik i dalje ostaje jasan i nepretenciozan što u najboljem svjetlu prezentira ovakvu vrstu umjetničkoga pristupa. Drugi važan pokazatelj kontinuiteta inzistiranje je autora na asemantičkim strukturama u kojima je značenje izjednačeno s formom. Upravo zbog

toga odabrani oblik mora biti u stanju nositi vizualni potencijal svakoga pojedinog djela što u ovom slučaju i jest tako pa je za zaključiti da kontinuitet poetike utemeljene na strukturalnoj raznolikosti čini okosnicu i najveću vrijednost Kujundžićeva opusa», zapisao je, među ostalim, kustos **Igor Loinjak**.

Kujundžić je diplomirao (smjer grafika u klasi profesora **Miroslava Šuteja**) a potom i doktorirao na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu. Zaposlen je na Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku kao redoviti profesor.

Izložba *Polifonija struktura* može se pogledati do 16. veljače (ponedjeljak – subota od 10 do 20 sati) a održava se pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske i Grada Osijeka.

D. B. P.

Koprodukcija kazališta iz Srbije i Hrvatske

Narodni poslanik prikazan i u Subotici

U ponedjeljak, 5. veljače, subotičku premijeru imala je predstava *Narodni poslanik*, produkcija Narodnog kazališta Subotica i Istarskog narodnog kazališta – Gradskog kazališta u Puli. Komad **Branislava Nušića** izvodi se u godini u kojoj se obilježava 160. obljetnica rođenja slavnog komediografa. Režiju predstave potpisuje **Snežana Trišić**.

Narodni poslanik je prvo ljetos izveden u Puli gdje je naišao na dobar prijem publike.

U predstavi igraju: **Milan Vejnović, Minja Peković, Ljubiša Ristović, Srđan Sekulić, Vladimir Grbić, Igor Greksa** i gosti iz Pule – **Vini Jurčić, Irena Tereza Prpić i Luka Mihovilović**, glumac koji je dobro poznat i subotičkoj publici, jer je jedno vrijeme bio član ansambla Drame na srpskom jeziku Narodnog kazališta.

D. B. P. / Foto: Tanja Draškić Savić

Pokrajinski natječaji za kulturu

NOVI SAD – Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama objavilo je više natječaja među kojima i Natječaj za financiranje – sufi-

nanciranje projekata od značaja za kulturu i umjetnost nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica u AP Vojvodini u 2024. godini. Sredstva po ovom natječaju raspodjeljuju se u više područja: suvremenog umjetničkog stvaralaštva, zaštite, njegovanja i prezentacije nematerijalne kulturne baštine (izvorni narodni ples, izvorne narodne pjesme i glazba, narodni običaji i vjerovanja i stari obrti) te objavljivanje do sada neobjavljenih izdanja knjiga i časopisa. Rok za prijave je do 19. veljače, a detaljnije informacije o natječajima dostupne su na internetskoj stranici Tajništva: www.kultura.vojvodina.gov.rs.

Nova predsjednica tavankutskog Gupca

TAVANKUT – Mira Tumbas, profesorica matematike, nova je predsjednica HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta, odlučeno je na nedavnoj sjednici Upravnog odbora te udruge. Uprava udruge je na sjednici rezimirala i prošlogodišnje aktivnosti udruge kao i planove za ovu godinu. Također, iz tiska je izašao novi broj godišnjaka udruge – *Gupčeva lipa* za 2022. godinu koja po običaju donosi

pregled brojnih aktivnosti *Gupca* u tom razdoblju. Izdanje je dostupno i u online izdanju na njihovoj web stranici: www.hkpdmatijagubec.org.rs.

Projekt Tradicijska abeceda

ZAGREB – Hrvatska matica iseljenika poziva na sudjelovanje u njihovom novom programu *Tradicijska abeceda*, koji će se odvijati kroz 2024. godinu. Projekt obuhvaća 30 prikaza (scenskih, igranih, video, foto, animacija, i sl.) pojmova hrvatske tradicijske kulturne baštine, prema slovima hrvatske abecede. Svako slovo prikazuje jedan element čiji naziv počinje tim slovom (npr. B za balun, D za *Dužijancu*, LJ za *Ljelje* i sl.).

U projektu može sudjelovati šest različitih kulturno-umjetničkih društava, skupina, ansambala, domova, katoličkih misija i sl., pet izvan Hrvatske i jedan iz Hrvatske, i svaka će prikazati pet, prema nasumično odabranim slovima, pojmova hrvatske tradicijske kulturne baštine. Projekt je za početak digitalan jer će se prikazi objavljivati na web portalu, društvenim mrežama te u časopisu *Matica*, prema unaprijed određenim vremenskim terminima. Više o projektu i prijavi na poveznici: www.matis.hr

»Godine novog preporoda«: 150 godina od rođenja Matije Išpanovića (1874. – 1935.)

Učitelj, kulturni i politički djelatnik

Išpanović je u prosvjeti proveo najveći dio radnoga vijeka. Nakon Prvoga svjetskoga rata bio je među kulturno i politički najangažiranijim bunjevačko-hrvatskim intelektualcima

U nedjelju, 11. veljače, bit će navršeno 150 godina od rođenja subotičkog učitelja, kulturnog i političkog djelatnika **Matije Išpanovića** (1874. – 1935.).

Rođen je 11. veljače 1874. u Subotici, kao sin **Vince i Barbare**, rođ. **Baginyi**. Pet razreda gimnazije završio je u Subotici, a učiteljsku školu u Kalači. Godine 1894. postavljen je za učitelja na Bikovu, nakon čega je premješten na Pavlovac. Odatle je 1897. prešao u Suboticu, gdje je bio ravnatelj osnovne škole sv. Đurđa (II. kvart). Kao učitelj bio je veoma popularan, a djeca su širila glas o njemu »da je dobar kao ni jedan do sada«.

Smjena zbog hrvatskog jezika

Međutim, kad se na hrvatskom jeziku vjenčao s učiteljicom **Antonom Mačković** 1900. u crkvi sv. Terezije Avilske, unatoč zauzimanju **Paje Kujundžića** i **Mije Mandića**, smijenjen je s položaja ravnatelja – protiv njega je uveden stegovni postupak, u tisku su protiv njega objavljivani članci, bio je izvrnut prijeziru i progonima vlasti. Na neko je vrijeme morao napustiti učiteljski poziv te je bio bankarski činovnik. God. 1901. izabran je za bilježnika Školskoga odbora Zanatsko-trgovačke škole, čiji je rad znatno unaprijedio. Ipak, u svojem nacionalnom radu nije popustio te je nastavio sudjelovati u radu bunjevačkih društava, pratio je kulturne događaje, a imao je i bogatu osobnu knjižnicu. Bio je jedan od najboljih prijatelja Mije Mandića, s kojim je surađivao u tisku i na polju javnoga djelovanja. Uz to je bio tamburaš u Dobrovoljnoj tamburaškoj družini, jedan od osnivača Potrošačke zadruge subotičkih državnih činovnika i namještenika u državnoj i zakonodavnoj službi (1906. – 08.) te više godina predsjednik Dobrovoljnoga vatrogasnoga društva u Subotici.

Slaveniziranje škola

Odmah nakon svrgavanja mađarske vlasti u jesen 1918. postao je upravnikom Gradske ekonomije na Paliću, a zatim je s Mijom Mandićem agilno radio na slaveniziranju škola u Subotici i na salašima te se borio za ravnopravnu uporabu latinice. Za ravnatelja pučkih škola postavljen je 1919., poslije je bio upravnik obrtničkih škola, a na kraju je preuzeo položaj upravitelja Trgovačko-segrtske škole. Na tom je mjestu ostao do 1921., kad je podnio ostavku. U prosvjeti je proveo najveći dio radnoga vijeka. Odlukom ministra trgovine i industrije od 15. X. 1925. postavljen za upravitelja Opće obrtničke škole, a 1926. za školskoga nadzornika. S te je dužnosti prisilno umirovljen 1927. godine.

I nakon Prvoga svjetskoga rata bio je među kulturno i politički najangažiranijim bunjevačko-hrvatskim intelektualcima. Bio je među subotičkim predstavnicima na samoproklamiranoj Velikoj narodnoj skupštini u Novom Sadu 25. XI. 1918., koja je proglasila raskid veza s Austro-Ugarskom.

Kulturno djelovanje

Jedan je od osnivača Prosvjetnoga društva *Neven* (poslije Hrvatskoga prosvjetnoga društva *Neven*), čiju je osnivačku skupštinu osobno otvorio 30. kolovoza 1920. te je od 1927. bio i njegov predsjednik. Sudjelovao je u pripremanju i organiziranju lokalne manifestacije obilježavanja tisućugodišnjice Hrvatskoga Kraljevstva 1925., koja se slavila na razini cijele zemlje. Bio je na čelu Priredivačkoga odbora za proslavu tisućugodišnjice Hrvatskoga Kraljevstva 1925. godine, koji je osnovala jedna struja, uz pomoć BŠS-a i hrvatskih kulturnih društava, u prvom redu Hrvatskoga prosvjetnoga društva *Neven* iz

Subotice. Iako je druga struja uz pomoć gradskih vlasti, senata, sokolskoga društva i Vojvođanske pučke stranke već organizirala proslavu 8. rujna, i oni su priredili vlastitu te su, uz sudjelovanje mnogobrojnih gostiju iz Hrvatske, na Trgu kralja Tomislava 20. IX. 1925. postavili spomen-ploču na kojoj je izrijeком stajalo da je podižu bunjevački Hrvati. Kada je 12. X. 1929. osnovana subotička podružnica Hrvatskoga kulturnoga društva *Napredak* iz Sarajeva, izabran je za njezina predsjednika. Bio je i dopredsjednik subotičke podružnice Hrvatskoga radiše, odbornik Hrvatskoga prosvjetnoga doma u Subotici, počasni bilježnik Pučke kasine i dr.

Politički angažman

Politički je najprije bio aktivan u Bunjevačko-šokačkoj stranci (BŠS), a u podjelama 1925. priklonio se liberalnoj struji, koju su činili **Mirko Ivković Ivandekić**, **Stjepan Vojnić Tunić** i drugi, uglavnom profesori i odvjetnici, nasuprot pučkoj, koju su činili **Vranje Sudašević**, **Blaško Rajić** i drugi, uglavnom svećenici, a podupirao ju je i **Lajčo Budanović**. S približavanjem, a zatim i ujedinjenjem BŠS-a i HSS-a, prelazi s ostalim članstvom u redove Hrvatske seljačke stranke **Stjepana Radića**. On ga je, kao ministar prosvjete, u veljači 1926. u Subotici postavio za školskoga nadzornika na mjesto smijenjenoga **Aleksandra Mikića**. Do prosinca 1927. u subotičkoj kotarskoj organizaciji HSS-a bio je drugi tajnik, a nakon ostavke **Stjepana Doljanina** na tajničku funkciju postao je prvim tajnikom kotarske organizacije. Organizirao je i pratio rad ogranaka u Subotici s okolicom, zatim u okolici Bačke Topole, te je održavao niz skupština u vrijeme priprema za izbore. Budući da je na lokalnim izborima 1927.

izabran na listi HSS-a, bio je i član Kluba gradskih odbornika Hrvatske seljačke stranke u Subotici. Osnovan je 25. III. 1928., a činili su ga odbornici HSS-a izabrani na prvim općinskim izborima u Vojvodini u studenom 1927.: **Stipan Vojnić Tunić**, **Josip Vuković Đido**, **Mirko Ivković Ivandekić**, **Nikola Matković**, Matija Išpanović i dr.

U vrijeme obnove stranačkoga života 1931. nakon Šestosiječanjske diktature kralja **Aleksandra**, s još nekoliko istaknutih bunjevačkih političara (braća Mirko i Ivan Ivković Ivandekić) podupirao je vladinu politiku integralnoga jugoslavenstva djelujući u Jugoslavenskoj radikalnoj seljačkoj demokraciji (JRSD, poslije je promijenila ime u Jugoslavenska nacionalna stranka). Bio je tajnik subotičke podružnice JRSD-a 1933. Sudjelovao je na osnivačkom skupu Matice subotičke 14. I. 1934.

Pripovijetke i članci

Književnu zaostavštinu i bogata osobna knjižnica nestale su nakon njegove smrti. U subotičkom *Nevenu* objavljivao je 1890.-1929. realistične pripovijetke i crtice iz svakodnevice, a nakon 1918. i političke uvodnike te članke o prosvjeti, školstvu i društvenim pitanjima. Surađivao je i u drugim subotičkim časopisima i novinama (*Subotička Danica*, *Hrvatske novine*, *Subotički glasnik*, *Narodna sloga*, *Glas naroda*).

Potpisivao se s **I., Dizdar, D.**

Imao je jedanaestero djece, od kojih je petero ostalo živo: **Irenu** (1907.), **Lenku** (1912.), **Tonku** (1908.), **Tošu** (1914.) (odvjetnika) i **Mirka** (1919.). Njegova je unuka **Veronika Išpanović-Radojković**, neuropsihijatrica, sveučilišna profesorica i svjetski priznata stručnjakinja za mentalno zdravlje djece.

Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca, svezak 10 (autori: Stevan Mačković i Eva Bažant)

Festival bunjevački pisama raspisuje

NATJEČAJ

za skladbe koje biti izvedene na 24. Festivalu bunjevačkih pisama

Festival će biti održan 29. rujna 2024. u Subotici. Temeljna svrha ovoga festivala je promocija i popularizacija nove bunjevačke pisme i poticaj svima, a osobito mladima kako bi sami pridonijeli očuvanju i unaprjeđenju kulturne baštine svoga roda i naroda.

PROPOZICIJE NATJEČAJA:

1. Tekst i glazba trebaju predstavljati život i običaje bačkih Bunjevaca – Hrvata
2. Tekst pjesme mora biti pisan ikavicom ili ijekavicom
3. Pjesma može imati 3 ili 4 strofe
4. Dužina pjesme je od 3 do 5 minuta
5. Note (melodija, akordi) i tekst treba dostaviti u 2 primjerka
6. Uz tekst i melodiju obvezno dostaviti i demo snimku
7. Radovi prethodno ne smiju biti izvođeni (premijerno izvođenje)
8. Jedan autor može dostaviti najviše 3 skladbe
9. Primljeni radovi se ne vraćaju
10. Radovi se šalju pod šifrom, a rješenje šifre (ime, prezime i adresa autora i kontakt telefon) mora biti u posebnoj, zatvorenoj omotnici
11. Nakon odabira najboljih radova stručna komisija će autore izvijestiti o rezultatima
12. Festival se organizira isključivo na volonterskim principima, te se radovi neće honorirati
13. Autor skladbe koja je odabrana za izvedbu na festivalu samim njezinim slanjem daje svoj neopozivi pristanak da se skladba studijski snimi, izda na nosaču zvuka, video zapisu radi popularizacije festivala i objavi putem društvenih mreža.

Natječaj je otvoren od dana objavljivanja do 31. 5. 2024.

Skladbe slati na adresu:

- Vojislav Temunović, Skerlićeva 17 24000 Subotica

- HGU FBP, Jo Lajoša 4/a 24000 Subotica

mail: hgu.fbp@gmail.com

s naznakom: ZA 24. FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA

Novi dvobroj časopisa za književnost i umjetnost *Nova riječ*

Književna kritika u fokusu

Dvobroj časopisa za književnost i umjetnost *Nova riječ* 1-2 za 2023. godinu na blizu 350 stranica donosi bogat sadržaj, a središnja tema je književna kritika u suvremenoj hrvatskoj književnosti u Vojvodini.

Jedanaesto godište *Nove riječi* otvara cjelina pod nazivom *Književna kritika* u kojoj glavni urednik časopisa **Tomislav Žigmanov** predstavlja panoramu književne kritike i kritičara u suvremenoj hrvatskoj književnosti u Vojvodini. Ovo poglavlje svojim opsegom zauzima skoro trećinu sadržaja (str. 11-97) ovogodišnjeg broja časopisa, a nakon uvodnog teksta slijede tekstovi koje potpisuju sljedeći kritičari: **Geza Kikić, Lazar Merković, Vojislav Sekelj, Milovan Miković, Katarina Čeliković, Zlatko Romić, Zvonko Sarić, Tomislav Žigmanov, Davor Bašić Palković, Ivana Andrić Penava, Nevena Mlinko, Darko Baštovanović, Klara Dulić Ševčić i Vladimir Nimčević.**

Kratke priče i književna susretanja

U cjelini *Nagrađene kratke priče* su radovi s natječaja za najbolju neobjavljenu priču nadahnutu djelom **Antuna Gustava Matoša** ili njegovim životom. Od 46 priča, odabrane su 3 najbolje: *Utjeha kose* autorice **Slavice Sarkotić, Martina svjetla svijeta** Tomislava Žigmanova i pobjednička priča *Ratni izvijestitelj* autora **Stjepana Tomaša**, potaknuta Matoševom pričom *Moć štampe*.

Nova riječ nastavlja dobru praksu otvaranja prostora i za književnost Hrvata u državama u okruženju, pa tako cjelina *Književna susretanja* donosi izbor lirike Društva hrvatskih književnika Herceg-Bosne, među kojima su predstavljeni stihovi **Ružice Soldo, Mira Petrovića, Ivana Sivrića, Miljenka Stojića i Jose Živkovića Soje.**

Iščitavanje i aktualna produkcija

Građa hrvatske književnosti u Vojvodini posvećena je 120. obljetnici **Martina Robotića**, nedovoljno poznatog književnika u rodnoj Vojvodini, o kojem uvodni tekst donosi **Goran Pavlović**, a potom su ovdje i dva Robotićeva dramska teksta: *Grdenovo carstvo*, pozorišna priča u tri čina, i *Dukati*, šala u jednom činu.

Kritičko iščitavanje hrvatske književnosti u Vojvodini donosi rad Vladimira Nimčevića koji piše na temu prosvjete Bunjevaca od 1870. do 1930. godine.

Cjelina *Tragovima umjetnika* posvećena je 20. obljetnici smrti slikara i likovnog pedagoga **Stipana Šabića**, o čijem životu i djelu piše **Branimir Kopilović.**

U rubrici *Hrvatska knjiga u 2022. godini* predstavljena je aktualna knjiška produkcija u Hrvatskoj i Srbiji. Stalni

suradnik *Nove riječi* **Neven Ušumović** predstavlja hrvatsku knjigu u 2022. godini, a o *Knjiškoj produkciji Hrvata u Srbiji 2022. – 2023.* piše **Zlata Vasiljević.**

U cjelini *Čitanja književne produkcije Nova riječ* donosi 21 prikaz knjiga suvremenih književnih i publicističkih naslova. Suradnici časopisa u ovoj rubrici su: **Senka Davčik, Darko Baštovanović, Zlatko Romić, Davor Bašić Palković, Katarina Čeliković, Nevena Baštovanović, Ivana Andrić Penava, Tomislav Šovagović, Mirko Čurić,**

Zoltan Sič, Ljubica Vuković Dulić, Vladimir Nimčević i Zlata Vasiljević.

Kulturno-društveni dokumentarij (prosinac 2022. – studeni 2023.) završno je poglavlje *Nove riječi* koje je tradicionalno zabilježila **Bernadica Ivanković.**

Časopis je upotpunjen grafičkim priložima magistra grafičkog dizajna i profesora na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu **Darka Vukovića.**

(ZKVH)

Budimo svjetlost ovoga svijeta

Na blagdan Prikazanja Gospodinova – Svijećnicu (2. veljače) počev od 1997. godine, a na inicijativu pape **Ivana Pavla II.**, u Crkvi se diljem svijeta slavi i Dan posvećenog života.

Misno slavlje u crkvi sv. Mihovila arkandela u Subotici – otaca franjevac, predvodio je biskup Subotičke biskupije **Franjo Fazekas**.

Blagdan Prikazanja Gospodinova ili Svijećnica je, kako je biskup rekao, slavlje poklona i darivanja samoga sebe i vlastitog života. S tim se blagdanom razvila i procesija svjetla, koja je imala svrhu potisnuti staru pogansku procesiju koja se početkom veljače slavila kao gradska procesija u starome Rimu.

Misnom slavlju prethodila je pobožnost, te obred blagoslova svijeća u kapelici Crne Gospe, nakon čega je uslijedila procesija sa svijećama. U narodu je poznat i izraz Marinske svijeće – odnosno svijeće (blagoslovljene na Marin) koje vjernici nose domovima, a pale ih kod grmljavine i zla vremena.

Sveti papa Ivan Pavao II. uvođenjem Dana posvećenog života želio je potaknuti sve na vrednovanje i promišljanje o redovničkim zvanjima. Svaka zajednica ima svoje vlastito poslanje, a u Subotičkoj biskupiji djeluju 34 redovnice i 10 redovnika u različitim zajednicama.

Ž. V.

Foto: Attila Kovács

Raspisan natječaj za *HosanaFest*

Organizacijski odbor *HosanaFesta* raspisuje natječaj za prijem novih skladbi koji je otvoren od 1. veljače do 1. travnja 2024., a koji će biti održan 6. listopada ove godine.

Uvjeti natječaja su sljedeći: skladbe tematski moraju imati kršćanski karakter; ne smiju biti već objavljene niti javno izvedene; trajanje skladbe ne smije prijeći 4 minute; moraju biti uredno potpisani autori glazbe, teksta i

obrade; autor i glavni izvođač pjesme ne smije biti mlađi od 16 godina; u vokalno-instrumentalnom sastavu ne smije biti više od 15 osoba.

Prijava na natječaj dostavlja se na CD-u ili putem elektroničke pošte, a obvezno mora sadržavati: oglednu demo snimku pjesme (snimka ne mora biti studijska, ali glazbeno-produkcijski treba biti što sličnija izvedbenoj verziji), pjesma može biti poslana i u mp3 formatu s minimalnom rezolucijom od 192 kbps; tekst pjesme; kraću biografiju izvođača s podacima; te navesti zajednicu u kojoj se djeluje, a potrebno je priložiti i potvrdu svećenika.

Radove slati ili dostaviti na adresu »HosanaFest 2024« Limska 3, 24000 Subotica, Vojvodina – Srbija ili na e-mail adresu: hosanafest@yahoo.com

Dodatne informacije se mogu dobiti na telefon: +381(0)62/244-974.

.....

I svećenici vole nogomet

Europsko prvenstvo katoličkih svećenika u malom nogometu, 16. po redu, započelo je 5. veljače i traje do danas, 9. veljače, u Skadru, u Albaniji.

Na prvenstvu sudjeluje 17 reprezentacija, a natjecatelji su raspoređeni u pet skupina. Svećenici iz Srbije natjecali su se u drugoj (B) skupini.

Srbiju su predstavljali svećenici Međunarodne bisk-

upske konferencije sv. Ćirila i Metoda, među kojima su i svećenici Subotičke biskupije: **Nebojša Stipić, Tibor Zsúnyi, Mirko Štefković, Marijan Vukov, Vinko Cvijin**, a uz njih za Srbiju su igrali i: **Darko Rac, Elias Ohoiledwarin SVD** (redovnik verbita), **Roland Fehér, Emánuel Tapolcsányi, Novica Draghia, Oszkár Tracsek, Tijo Joseph Thalisserickal SVD** (redovnik verbita) i **Milan Sima**.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Sve na slavu Božju

Prvenstvo je, kako i priliči, započelo zajedničkim misnim slavljem u katedrali sv. Stjepana u Skadru, a tijekom turnira, osim priprema i utakmica, igrači – svećenici su svakodnevno imali i svete mise koje su većinom predvodili biskupi.

Do zaključenja našeg lista svećenici koji su igrali za Srbiju svoje protivnike iz Mađarske, Slovačke i Bjelorusije »obdarili« su rezultatom u njihovu korist. I ove godine odlučili su biti darežljivi, te su tako zauzeli posljednje mjesto, ali samo u nogometu. No, na ovome prvenstvu rezultati su (za neke) ionako na drugom mjestu, dok prvo mjesto zauzimaju zajedništvo, druženje i međusobno upoznavanje.

Ž. V.

Zlatni jubilej

Katedralni župnik mons. **Stjepan Beretić** proslavit će u subotu, 10. veljače, 50 godina svećeništva svečanim euharistijskim slavljem koje započinje u 11 sati u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske. Mons. Beretić je za svećenika zaređen 17. veljače 1974. godine u crkvi Presvetog Trojstva u rodnom Somboru, a u Subotičku katedralu je za župnika došao 1985. godine.

Započinje korizma

Kršćanski spomen, kojim započinje korizma jeste Pepelnica ili Čista srijeda koja ove godine pada 14. veljače. Toga dana je za sve katolike od navršene 18. godine pa do 60. godine života post i nemrs. To znači da toga dana vjernik jede samo jedan pun obrok (do sita), jer je post i ne jede meso, jer je nemrs. Također, svaki petak u korizmi je obavezan nemrs.

U susret blagdanima

- 10. veljače – Alojzije Štepinac
- 11. veljače – Gospa Lurdska
- 13. veljače – Katarina Ricci
- 14. veljače – Čista srijeda – Pepelnica, Valentin
- 18. veljače – Bernardica

Biti kršćanin je velika milost koja nam je dana, njezine veličine nismo ni svjesni. Ipak, svaki veliki dar sa sobom nosi veliku odgovornost. Tako i naša pripadnost Kristu podrazumijeva i neke obveze koje kao kršćani trebamo izvršiti. Vjernici često slabo razmišljaju o tim obvezama, te svoju vjeru žive samo djelomično. Kršćanin ne znači samo utjecati se Kristu i očekivati njegovu pomoć i zaštitu. To zapravo i ne znači da smo Kristovi već da smo uz njega iz koristi. Pripadati Kristu je mnogo više od toga, a Pavao je bio potpuno svjestan što to znači, pa je tako opominjao i svoje suvremenike da žive kršćanski onako kako je u skladu s imenom koje nose.

Tko promiče slavu Božju?

Pavao u poslanici Korinćanima piše: »Ili jeli, ili pili, ili drugo što činili, sve na slavu Božju činite« (1Kor 10,31). Poruka je potpuno jasna. Kršćaninu ne treba na prvom mjestu biti ostvarenje vlastitih ciljeva i potreba nego promicanje slave Božje. Sve što vjernik čini, bez obzira na vrijeme i mjesto, na status i položaj, pa čak i ono osnovno, kao što su jedenje i pijenje, treba biti podređeno tom jedinom cilju. I dok promatramo svijet oko sebe, a u sredini u kojoj živimo okruženi smo kršćanima, možemo se zapitati što se promiče, slava Božja svakako ne. Ljudi su sve više okrenuti samo osobnim dobitima, materijalni profit je gotovo svima na prvom mjestu. Ispratimo li medije, vidjet ćemo promicanje nekih loših načina života, lišenih osnovnih moralnih kriterija, a oni koji ih promiču opet negdje u pozadini očekuju neki profit, ne mareći za loš utjecaj na djecu i mlade, na cijelo društvo u konačnici. Pa živimo li mi okruženi kršćanima? Statistički podaci govore da živimo, a ono što vidimo oko sebe govori da ne živimo. Kršćani su zaboravili što znači

biti Kristov, koja milost je biti kršten, ali i koja je odgovornost na onome tko pripada Kristu. Nije se ništa promijenilo u odnosu na apostolska vremena što se tiče kršćanske odgovornosti, ali su ljudi vremenom počeli zaboravljati što znači zvati se Kristovim imenom.

I možemo ih mi kritizirati i osuđivati, ali ni to nije kršćanski već je kršćanski svjedočiti i širiti slavu Božju. Zato, da bismo mogli mijenjati svoje okruženje, moramo mijenjati najprije sebe. Jesmo li se i sami previše navikli na činjenicu da smo Kristovi? Doživljavamo li svoju vjersku pripadnost samo kao izvor sigurnosti, jer će nas Bog od svega lošeg zaštititi i u svemu nam pomoći, jer se držimo vjernicima? Jesmo li zaboravili koje su nam dužnosti kao vjernika? Kršćani su Kristovi svjedoci u svijetu, a to ne znači samo izjašnjavanje na popisu stanovništva, niti samo pohađanje nedjeljne mise. Naš cijeli život treba biti prožet vjerom, sve što radimo i kako živimo mora biti na slavu Božju. Nema nećkanja i kolebanja, odabiranja situacija i izbjegavanja žrtve za Krista. Kako ćemo onda promicati slavu Božju? Mnogo nam je dano, ali se od nas mnogo i očekuje.

Svjedočanstvo

Naposlijetku, Pavao želi poručiti da se kršćanin u načinu svoga života ne smije opustiti ni zbog toga što je njihov život njihovo svjedočanstvo, te kao što može ljude privesti k Bogu, tako ih može i odbiti. Naše je da širimo Evanđelje, da one koji su se od Boga udaljili svojim svjedočanstvom ponovno vratimo k Bogu i Crkvi, a ne da ih svojim »svjedočenjem« odbijemo još dalje. Više nema izrazito misijskih područja, kao u Pavlovo vrijeme, cijeli je svijet misijsko područje, a svi smo mi misionari koji cijelim svojim životom naviještamo Krista i Evanđelje.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise,
upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 46 02, 487 45 58
ounz@vojvodina.gov.rs
KLASA: 000173676 2024 09427 001 001 000 001
DATUM: 5. veljače 2024. godine

Na temelju članka 5. Pokrajinske skupštinske odluke o dodjeli proračunskih sredstava za financiranje i sufinanciranje programskih aktivnosti i projekata u području osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja i učeničkog standarda u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini (*Sl. list APV*, broj: 14/15 i 10/17), članka 6. stavka 1. Pravilnika o uvjetima regresiranja prijevoza učenika srednjih škola u AP Vojvodini (*Službeni list APV*, broj: 7/23 i 5/24), a u vezi s Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2024. godinu (*Službeni list APV*, broj: 45/23), pokrajinski tajnik raspisuje:

NATJEČAJ ZA REGRESIRANJE PRIJEVOZA UČENIKA SREDNJIH ŠKOLA NA TERITORIJU AP VOJVODINE ZA 2024. GODINU

Natječaj se raspisuje na iznos sredstava osiguranih Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2024. godinu na posebnom razdjelu Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice (u daljnjem tekstu: Tajništvo) za regresiranje prijevoza učenika srednjih škola u AP Vojvodini za 2024. godinu u iznosu od 151.000.000,00 dinara. Sredstva su namijenjena za financiranje i sufinanciranje regresiranja prijevoza učenika srednjih škola u međugradskom prometu koji svakodnevno putuju od mjesta stanovanja do škole i nazad.

UVJETI NATJEČAJA

1. Podnositelji prijave

Korisnici koji imaju pravo sudjelovanja u raspodjeli sredstava su općine i gradovi na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine.

2. Kriteriji raspodjele sredstava

Kriteriji raspodjele sredstava po Pravilniku o uvjetima regresiranja prijevoza učenika srednjih škola u AP Vojvodini su:

- broj učenika srednjih škola s područja općine ili grada koji svakodnevno putuju od mjesta stanovanja do škole
- broj i duljina relacija putovanja
- cijena prijevoza
- stupanj razvijenosti općine ili grada u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini, utvrđen aktom Vlade Republike Srbije.

NAČIN PODNOŠENJA PRIJAVE

Prijave na Natječaj (isključivo na popunjenom obrascu prijave, s prilogima, koja se nalazi na mrežnoj stranici Pokrajinskog tajništva) dostavlja se u papirnatom obliku u zatvorenoj omotnici na adresu:

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA OBRAZOVANJE, PROPISE, UPRAVU I NACIONALNE MANJINE – NACIONALNE ZAJEDNICE, BULEVAR MIHAJLA PUPINA 16, 21000 NOVI SAD, s naznakom naziva natječaja/programa i projekta, poštom ili osobno predajom pisarnici pokrajinskih tijela uprave (na navedenu adresu) u vremenu od 9.00 do 14.00 sati. Prijave dostavljene osobno ili putem pošte, obvezno se dostavljaju i u elektroničkom obliku, u skeniranom – PDF formatu, putem aplikacije Tajništva <http://185.166.125.155/konkursi/>, izborom odgovarajućeg javnog natječaja na koji se odnosi prijava.

Cjelokupna natječajna dokumentacija može se preuzeti od 5. veljače 2024. godine na internetskoj adresi Tajništva: www.puma.vojvodina.gov.rs

Podnositelj prijave, uz Prijavu, treba priložiti:

- Prilog br. 1 i 1a – Tablice o izračunima troškova prijevoza učenika srednjih škola
- Prilog br. 2 – Tablica s osnovnim podacima u vezi regresiranja prijevoza učenika srednjih škola
- Prilog br. 3 – Popis učenika-putnika srednjih škola u međugradskom prometu u školskoj 2023./2024. godini na području općine/grada
- Prilog br. 4 – Financijski plan regresiranja prijevoza učenika srednjih škola u općini/gradu s procjenom potrebnih sredstava za 2024. godinu.

Rok za podnošenje prijave na Natječaj je 23. veljače 2024. godine.

Tajništvo zadržava pravo od podnosioca prijave, po potrebi, zatražiti dodatnu dokumentaciju i informacije, odnosno odrediti ispunjenje potrebnih uvjeta za dodjelu sredstava.

Nepravodobne ili nepotpune prijave neće biti razmatrane.

Rezultati Natječaja će biti objavljeni na mrežnoj stranici Tajništva.

Dodatne informacije u vezi Natječaja mogu se dobiti u Tajništvu na telefon 021/487-46-02 i 487-45-58.

POKRAJINSKI TAJNIK, Zsolt Szakállas

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise,
upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 40-35 ; 487 43-30
ounz@vojvodina.gov.rs
KLASA: 000128517 2024 09427 001 001 000 001
DATUM: 31. 1. 2024.

Na temelju članaka 2. i 5. Pokrajinske skupštinske odluke o dodjeli proračunskih sredstava za financiranje i sufinanciranje programskih aktivnosti i projekata u području osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja i učeničkog standarda u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini (*Sl. list APV*, broj: 14/15 i 10/17), članka 3. Pravilnika o dodjeli proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice za financiranje i sufinanciranje programa i projekata u području osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini (*Službeni list APV*, broj: 7/23 i 5/24), a u vezi s Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2024. godinu (*Službeni list APV*, broj: 45/23), Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice raspisuje

**NATJEČAJ
ZA FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE
PROJEKATA U PODRUČJU PODIZANJA KVALITETE
OBRAZOVNO-ODGOJNOG PROCESA SREDNJEG
OBRAZOVANJA – TROŠKOVI ORGANIZIRANOG PRIJEVOZA UČENIKA SREDNJIH ŠKOLA SA SJEDIŠTEM
U AP VOJVODINI NA SAJAM OBRAZOVANJA
U NOVOM SADU ZA 2024. GODINU**

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice će, sukladno Financijskom planu i financijskim mogućnostima u proračunskoj 2024. godini, financirati i sufinancirati projekte u području podizanja kvalitete obrazovno-odgojnog procesa srednjeg obrazovanja – troškovi organiziranog prijevoza učenika srednjih škola sa sjedištem u APV na Sajam obrazovanja u Novom Sadu, za 2024. godinu u iznosu od 2.000.000,00 dinara.

Pravo sudjelovanja na Natječaju imaju ustanove srednjeg obrazovanja na teritoriju AP Vojvodine, čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave. Navedena sredstva namijenjena su za podizanje kvalitete obrazovno-odgojnog procesa srednjeg obrazovanja – za troškove organiziranog prijevoza učenika srednjih škola sa sjedištem u APV na Sajam obrazovanja, koji će se održati u razdoblju od 21. do 23. ožujka 2024. godine u Novom Sadu.

Podnositelj prijave, uz prijavu na natječaj, treba priložiti:

- 1) presliku potvrde o poreznom identifikacijskom broju
- 2) neobvezujuću ponudu o cijeni prijevoza učenika na Sajam obrazovanja u Novom Sadu s naznačenim brojem sudionika korisnika usluge.

ODLUČIVANJE O ZAHTJEVIMA I NAČIN PRIJAVE

O dodjeli sredstava korisnicima odlučuje pokrajinski tajnik nadležan za poslove obrazovanja na prijedlog Povjerenstva za provedbu natječaja, koje razmatra pristigle zahtjeve.

Kriteriji za dodjelu sredstava sukladno članku 11. točki 2. alinejama 1., 2. i 5. Pravilnika o dodjeli proračunskih sredsta-

va Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice za financiranje i sufinanciranje programa i projekata u području osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini:

- veličina ciljne skupine
- stupanj uključenosti ciljne skupine kojoj je projekt namijenjen
- uključenost partnerskih institucija u realizaciju projekta.

Tajništvo zadržava pravo od podnositelja prijave, prema potrebi, zatražiti dodatnu dokumentaciju ili informacije.

Ako prijavu potpisuje osoba po ovlaštenju, neophodno je priložiti uredno ovlaštenje za potpisivanje iste.

Prijave na natječaj (isključivo na popunjenom obrascu prijave, koja se nalazi na mrežnoj stranici Pokrajinskog tajništva) dostavlja se u papirnatom obliku u zatvorenoj omotnici na adresu:

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA OBRAZOVANJE, PROPISE, UPRAVU I NACIONALNE MANJINE – NACIONALNE ZAJEDNICE, BULEVAR MIHAJLA PUPINA 16, 21000 NOVI SAD, s naznakom naziva natječaja/programa i projekta, poštom ili osobno predajom pisarnici pokrajinskih tijela uprave (na navedenu adresu) u vremenu od 9.00 do 14.00 sati. Prijave dostavljene osobno ili putem pošte, obvezno se dostavljaju i u elektroničkom obliku u skeniranom – PDF formatu, putem aplikacije Tajništva <http://185.166.125.155/konkursi/>, izborom odgovarajućeg javnog natječaja na koji se odnosi prijava.

Jedna pravna osoba može podnijeti najviše jednu prijavu.

Rezultati natječaja se objavljuju na mrežnoj stranici Tajništva.

Rok za podnošenje prijave na natječaj je 14. veljače 2024. godine.

Povjerenstvo neće razmatrati:

- nepotpune prijave
- nepravodobne prijave
- nedopuštene prijave (prijave podnesene od strane osoba koje su neovlaštene i subjekata koji nisu predviđeni natječajem)
- prijave koje se ne odnose na natječajem predviđene namjene
- prijave korisnika koji u prethodnom razdoblju nisu opravdali dodijeljena sredstva putem financijskih i narativnih izvješća.

Obrazac upitnika se može preuzeti od 31. siječnja 2024. godine na službenoj internetskoj prezentaciji Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice: www.puma.vojvodina.gov.rs.

Informacije u vezi Natječaja mogu se dobiti na telefon: 021/487-40-35, 487-43-30.

POKRAJINSKI TAJNIK, Zsolt Szakállas

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise,
upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 4035; 487 4330
ounz@vojvodina.gov.rs
KLASA: 000139960 2024 09427 001 002 000 001
DATUM: 31. 1. 2024.

Na temelju članaka 2. i 5. Pokrajinske skupštinske odluke o dodjeli proračunskih sredstava za financiranje i sufinanciranje programskih aktivnosti i projekata u području osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja i učeničkog standarda u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini (*Sl. list APV*, broj: 14/15 i 10/17), članka 3. Pravilnika o dodjeli proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice za financiranje i sufinanciranje programa i projekata u području osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini (*Službeni list APV*, broj: 7/23 i 5/24), a u vezi s Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2024. godinu (*Službeni list APV*, broj: 45/23), pokrajinski tajnik za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice raspisuje

**NATJEČAJ
ZA FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE
PROJEKTA U PODRUČJU PODIZANJA
KVALITETE OBRAZOVNO-ODGOJNOG
PROCESA OSNOVNOG I SREDNJEG
OBRAZOVANJA – TROŠKOVI OBUKE
TALENTIRANIH UČENIKA OSNOVNIH I
SREDNJIH ŠKOLA S TERITORIJA AP VOJVODINE
I ANGAŽIRANJA STRUČNIH SURADNIKA
NA ANDREVLJU ZA 2024. GODINU**

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice (u daljnjem tekstu: Tajništvo) sukladno Financijskom planu za 2024. godinu, za unapređenje kvalitete osnovnog i srednjeg obrazovanja – troškove sudjelovanja talentiranih učenika osnovnih i srednjih škola s teritorija AP Vojvodine i stručnih suradnika (ili nastavnika u iznimnim slučajevima) u svojstvu realizatora predviđenih aktivnosti iz sfere prirodnih i društvenih znanosti, umjetnosti i kulture koje će se održavati u razdoblju ožujak-prosinac 2024. godine u Centru za gospodarsko-tehnološki razvoj *Andrevlje* na Andrevlju, opredjeljuje iznos od 15.000.000,00 dinara, od kojih 5.000.000,00 dinara za osnovne škole i 10.000.000,00 dinara za srednje škole.

Pravo sudjelovanja na Natječaju imaju osnovne i srednje škole na teritoriju AP Vojvodine, čiji je osnivač

Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave. Navedena sredstva namijenjena su za podizanje kvalitete obrazovno-odgojnog procesa osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja – troškove projekta obuke talentiranih učenika osnovnih i srednjih škola s teritorija AP Vojvodine u 2024. godini, koji će se održati u razdoblju ožujak-prosinac 2024. godine u šestodnevnom trajanju (po 5 punih pansiona), u Centru za gospodarsko-tehnološki razvoj Vojvodine, Andrevlje, Banoštor.

Osnovne škole u Natječaju mogu sudjelovati za:

- 1) troškove smještaja i prehrane učenika svojih škola (za sedmi i osmi razred), radi njihovog sudjelovanja u predviđenim aktivnostima, za 5 punih pansiona
- 2) troškove smještaja, prehrane i naknade za rad stručnog suradnika (ili nastavnika u iznimnim slučajevima) njihovih škola, koji će biti angažiran u svojstvu realizatora predviđenih aktivnosti učenika, također 5 punih pansiona, koji će biti prisutan svih 6 dana i koji će pratiti učenike u ostvarivanju svih planiranih aktivnosti.

Srednje škole u Natječaju mogu sudjelovati za:

- 1) troškove smještaja i prehrane učenika svojih škola (za drugi i treći razred), radi njihovog sudjelovanja u predviđenim aktivnostima, za 5 punih pansiona
- 2) troškove smještaja, prehrane i naknade za rad stručnog suradnika (ili nastavnika u iznimnim slučajevima) njihovih škola, koji će biti angažiran u svojstvu realizatora predviđenih aktivnosti učenika, također 5 punih pansiona, koji će biti prisutan svih 6 dana i koji će pratiti učenike u ostvarivanju svih planiranih aktivnosti.

Potrebno je da škole prijave 10 učenika i 1 stručnog suradnika (ili nastavnika u iznimnim slučajevima), koji ispunjavaju predviđene kriterije.

Predviđene aktivnosti će se organizirati sukladno aktualnoj epidemijskoj situaciji i suglasno rasporedu koji će sastaviti Tajništvo.

Financijskom potporom koja se daje ovim Natječajem promovira se, odnosno štiti javni interes utvrđen odredbama članaka 6., 7., 8. i 9. Zakona o osnovama sustava obrazovanja i odgoja (*Sl. glasnik RS*, broj: 88/2017, 27/2018 – dr. zakoni, 10/2019, 6/2020 i 129/2021).

KRITERIJI ZA RASPODJELU SREDSTAVA

Prilikom određivanja visine sredstava za dodjelu, sukladno Pravilniku, primjenjuju se sljedeći kriteriji:

1) stupanj uključenosti ciljne skupine kojoj je program/projekt namijenjen

2) dosadašnja iskustva u realizaciji programa/projekata koji doprinose unapređivanju obrazovno-odgojnog rada

3) kriteriji za učenike: ovim projektom mogu biti obuhvaćeni učenici koji su sudjelovali najmanje na općinskim natjecanjima iz područja prirodnih i društvenih znanosti, kulture i umjetnosti ili koji su prethodni razred završili s najmanje vrlo dobrim uspjehom

4) kriteriji za stručne suradnike (ili nastavnike u iznimnim slučajevima): diploma o odgovarajućem obrazovanju sukladno odgovarajućim propisima

5) poštovanje specifičnosti ustanove i socijalne politike lokalne samouprave.

Uz prijavu na Natječaj, podnosi se popunjen jedinstveni obrazac prijave s brojem učenika kao i stručnim suradnikom (ili nastavnikom u iznimnim slučajevima) za koje se škola prijavljuje – u dijelu obrasca prijave koji se odnosi na učenike upisuje se samo broj učenika bez navođenja osobnih podataka učenika, a u dijelu obrasca prijave koji se odnosi na stručnog suradnika (ili nastavnika u iznimnim slučajevima), potrebno je da se za tog stručnog suradnika (ili nastavnika u iznimnim slučajevima), bez navođenja osobnih podataka, navedu kompetencije i spol.

O dodjeli sredstava korisnicima odlučuje pokrajinski tajnik na prijedlog Povjerenstva za provedbu natječaja, koje razmatra pristigle zahtjeve. Prilikom razmatranja prijave na Natječaj, Povjerenstvo će uzeti u obzir programe i projekte u području osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja koji se odnose na:

1. Modernizaciju odgojno-obrazovnog rada

1.a) osuvremenjivanje nastavnog procesa putem inovativnosti i kreativnosti svih sudionika,

2. Usuglašavanje obrazovanja s potrebama tržišta rada

2.a) unapređivanje poduzetničkog duha, razvoj praktičnih i životnih vještina, profesionalna orijentacija i karijerno vođenje, podizanje kvalitete stručne prakse.

3. Potporu inkluzivnom obrazovanju i prevencija ranog napuštanja formalnog obrazovanja

3.a) potpora učenicima s iznimnim sposobnostima, razvoj talenata u skladu s njihovim obrazovno-odgojnim potrebama (prilagodbom načina i uvjeta rada, obogaćivanjem i proširivanjem nastavnih sadržaja, natjecanjima učenika koja nisu u organizaciji Ministarstva prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja/međuregionalna, međunarodna).

Osnovne i srednje škole dokaze o ispunjenosti uvjeta za učenike i stručne suradnike (ili nastavnike u iznimnim slučajevima) dostavljaju na zahtjev Tajništva, prilikom

sastavljanja rasporeda sudjelovanja, a za točnost podataka navedenih u obrascu prijave, odgovoran je ravnatelj škole.

Tajništvo zadržava pravo od podnositelja prijave, prema potrebi, zatražiti dodatnu dokumentaciju ili informacije.

Ukoliko prijavu potpisuje osoba po ovlaštenju, neophodno je priložiti uredno ovlaštenje za potpisivanje iste.

Uz Prijavu na Natječaj, prilažemo vam Zdravstveni list učenika koji je neophodno popuniti i dostaviti stručnom suradniku (ili nastavniku u iznimnim slučajevima) škole koji će biti u pratnji djeteta. Zdravstveni list se ne dostavlja Tajništvu.

Povjerenstvo neće razmatrati:

- nepotpune prijave
- nepravodobne prijave
- nedopuštene prijave (prijave podnesene od strane osoba koje su neovlaštene i subjekata koji nisu predviđeni natječajem)
- prijave koje se ne odnose na Natječajem predviđene namjene.

Rezultati Natječaja se objavljuju na mrežnoj stranici Tajništva.

Rok za podnošenje prijave na Natječaj je 14. veljače 2024. godine.

NAČIN PRIJAVE

Prijave na Natječaj (isključivo na popunjenom obrascu prijave, koja se nalazi na mrežnoj stranici Pokrajinskog tajništva) dostavlja se u papirnatom obliku u zatvorenoj omotnici na adresu:

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA OBRAZOVANJE, PROPISE, UPRAVU I NACIONALNE MANJINE – NACIONALNE ZAJEDNICE, BULEVAR MIHAJLA PUPINA 16, 21000 NOVI SAD, s naznakom naziva natječaja/programa i projekta, poštom ili osobno predajom pisarnici pokrajinskih tijela uprave (na navedenu adresu) u vremenu od 9.00 do 14.00 sati. Prijave dostavljene osobno ili putem pošte, obvezno se dostavljaju i u elektroničkom obliku u skeniranom – PDF formatu, putem aplikacije Tajništva <http://185.166.125.155/konkursi/>, izborom odgovarajućeg javnog natječaja na koji se odnosi prijava.

Obrazac upitnika se može preuzeti od 31. siječnja 2024. godine na službenoj internetskoj prezentaciji Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice: www.puma.vojvodina.gov.rs.

Informacije u vezi s Natječajem mogu se dobiti na telefon: 021/ 487-40-35 i 021/487-43-30.

POKRAJINSKI TAJNIK, Zsolt Szakállas

16. sezona kviza Čitam i skitam

Kviz za osnovce na hrvatskom jeziku

U veljači svake godine, a ove već 16. put, družimo se više s knjigom i čitanjem jer počinje kviz Gradske knjižnice Subotica *Čitam i skitam*. U ponedjeljak, 5. veljače, počela je nova sezona kviza koji se provodi na hrvatskom, srpskom i mađarskom jeziku. U njemu sudjeluju učenici osnovnoškolske dobi podijeljeni u dvije dobne skupine: niži i viši odjeli. Tako su koncipirani i upitnici. Postoje posebni upitnici za mlađe, a

bavni ulomci iz djela **Ivane Guljašević** (*Moja slavna prijateljica*), **Julijane Matanović** (*Vežanje tenisica s jednom nepoznanicom*) i **Snježane Babić-Višnjić** (*Puhni u jedra*). Vjerujem da ćete nakon čitanja ovih tekstova sigurno poželjati pročitati i cijelu knjigu.

Naravno, i ove godine organizatori su pripremili i pitanje o poznavanju knjižnice. Ništa lakše, traži se informacija kada subotička knjižnica slavi rođendan. To svi znamo da

posebni za starije osnovce. Naravno, za svaku kategoriju postoje čak tri izbora te se i ove godine može birati.

Prijatelji koji pohađaju niže razrede osnovne škole ove godine susrest će se s nekoliko značajnih jubileja:

- 150 godina od rođenja **Ivane Brlić Mažuranić**
- 125 godina od rođenja i 50 godina od smrti **Mate Lovraka**
- 125 godina od rođenja **Gustava Krkleca**.

Pročitat će neko njihovo djelo koje je u ponudi i potom, vjerujem, bez velikih problema, riješiti upitnik koji se može preuzeti na Dječjem odjelu Gradske knjižnice Subotica i svim njezinim područnim odjelima.

Bit će i crtanja, odnosno ilustriranje pročitanog. To znam da volite i jedva čekam vaše uratke.

Za one malo starije osnovce u ponudi su veoma za-

je na jesen kada lišće pada, a datum je jedan ludi broj... ne smijem vam više pomagati.

Kad pročitate sve i odgovorite na sva pitanja u upitniku, odnosno nacrtate što je potrebno, upitnik dostavite u Gradsku knjižnicu ili neki od njezinih područnih odjela. To možete učiniti do kraja kviza, odnosno do 28. ožujka 2024. godine.

Javno izvlačenje nagrada bit će nakon uskrasnih blagdana, točnije 4. travnja, kada ćemo kao i uvijek obilježiti i Međunarodni dan knjige za djecu, odnosno **Andersenov** rođendan. No, o tome će još biti riječi, samo pratite naše stranice.

Nagrade su, kažu, vrijedne i lijepe, a glavna je što drugo nego bicikl.

Još nekoliko važnih uputa!

UPITNIK

od 1. do 4. razreda – hrvaški
jezik

Kviz za poticanje čitanja
ČITANJE / MIŠKANJE

Za sudjelovanje u kvizu potrebno je biti član subotičke knjižnice. Neka vas to posebno ne brine, jer tijekom trajanja kviza, sve do 28. ožujka, možete se učlaniti ili obnoviti svoje godišnje članstvo za svega 300 dinara. Sad, vjerujem, nema zapreke da sudjelujete u ovom interesantnom i posebnom kvizu za poticanje čitanja.

Vinite se u svijet knjige, uživajte u čitanju sada ali i svih ostalih 12 mjeseci dok vam važi članarina, jer u knjižnici ima puno novih, lijepih i posebnih knjiga. Za svakoga po nešto.

B. I.

Počele prijave za smotru Pjesniče naroda mog

Općinska smotra recitatora *Pjesniče naroda mog* u Subotici bit će održana 7. ožujka u čitaonici Gradske knjižnice Subotica, najavljuju organizatori. Škole, udruge kulture, institucije i KUD-ovi mogu prijaviti svoje predstavnike do 29. veljače, i to po jednog recitatora za mlađu (učenici od 1. do 4. razreda osnovne škole) i srednju skupinu (učenici od 5. do 8. razreda osnovne škole), odnosno dva za stariji uzrast (srednjoškolce).

Po novim uputama postoji jedinstveni prijavni obrazac koji sadrži i suglasnost roditelja, skrbnika, odnosno osobno recitatora ako je punoljetan, a koji se može dobiti u Gradskoj knjižnici Subotica.

Viši rang natjecanja, Zonska smotra recitatora za područje gradova Sombor, Subotica, Bačka Topola, Mali Idoš, Kanjiža, Apatin, Ada i Senta bit će održano 15. ožujka.

Vrijeme je za poeziju. Uživajmo.

B. I.

Hrckov spomenar

ZOVEM SE: **Antonija Ivković Ivandekić**
 IDEM U ŠKOLU: OŠ *Matko Vuković*, Subotica – 3. razred
 IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI: idem na pjevanje, zbor *Raspjevane zvjezdice*
 VOLIM: voziti bicikl, klizati, rolati, igrati se *lego* kockama
 NE VOLIM: svađu, grašak, boraniju
 U SLOBODNO VRIJEME: igram se vani
 NAJ PREDMET: likovno, vjeronauk
 KAD ODRASTEM ŽELIM BITI: zubar – stomatologinja

Too Optika

DR. TOOT

551-045

Subotica, kod glavne pošte.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga. Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomesječnog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem višenamjenski poslovni prostor u BiH, RS Srpska, Istočno Sarajevo u centralnoj gradskoj »A« zoni na šetnici Dr. M. Lazića, veličine 100 m² + 35m², idealan za predstavništvo kompanija, organizacija ureda ili automatskih kazina iz Srbije, Hrvatske, Mađarske. Kontakt email: lindov@yahoo.com ili viber: +964-781-891-68-75.

Prodaje se trobojni plug (14 cola) obrtač *regent* fiksno s predplužnjacima i 2 crtala i 2 kotača u radnom stanju (2.200 eura). Telefon: 064-228-11-00.

Potreban konobar ili konobarica za rad u sezoni na Pelješcu. Osigurana je hrana, smještaj, plaća je po dogovoru. Kontakt osoba Jasmina Kušić +385-99-5977155.

Prodajem traktor zetor super 42, god. 1957 (oldtajmer) neispravan – povoljno. Info telefon: 064/300-76-14

SOMBOR - Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025-5449220; 064-2808432.

Potrebne njegovateljice s europskim papirima za njemačku agenciju. Prijava na zdravstveno osiguranje dok radite. Ne plaćate proviziju. Plaće su za slabije znanje njemačkog jezika od 1.500 eura, a za bolje od 1.800 pa više. Ja sam uz vas 24 sata dok ste na šteli. Sva pitanja i prijave možete poslati putem WhatsAppa ili Vibera. +381-63-708-05-60. Budite i vi dio našeg tima. Jovanka

Prodajem poljoprivredno zemljište, parcele broj 33565/1 i 33564 k.o. Donji Grad, za 8.500 eura/jutro. Kontakt 064/3758889.

Izdajem u najam poslovni prostor – 320 m², uži centar – Apatin – Ulica svetog Save 25 Pogodno za auto salon ili trgovinu. Ukupna površina s dvorišnim dijelom – 700 m² Tel: 063/738-97-85

Prodajem njivu u Mišićevu površine 2 katastarska jutra, 14.000 eura. Informacije na telefon 064/300 76 14.

Prodajem nepokretnost površine 4.516 m² u Rudanovcu u okviru Nacionalnog parka »Plitvička jezera«, po cijeni od 165.829,00 eura. Informacije na telefon 063/888 71 34.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu okoliša, Služba za zaštitu okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (*Sl. glasnik RS*, br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTEJU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA PROJEKTA NA OKOLIŠ

Nositelj projekta »SunCarlito Gamma« d.o.o. Subotica, Strossmayerova br. 6, podnio je dana 5. 2. 2024. godine Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na okoliš projekta: Izgradnja solarne elektrane »SunCarlito Gamma« 2750kW na zemlji, na katastarskim parcelama br. 36449/2, 36449/1 i 36450 K. O. Donji grad, Subotica (46.07244°, 19.69537°).

Zahtjev je evidentiran u pisarnici Gradske uprave Subotica pod brojem IV-08/I-501-13/2024.

Uvid u podatke i dokumentaciju iz predmetnog zahtjeva može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, I. kat, soba 128), svakog radnog dana od 8 do 14 sati.

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na okoliš osobno, poštom ili elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji

VAŽI DO 13. 2. 2024.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

HRT

Emisije programa za Hrvate izvan RH emitiraju se ponedjeljkom, utorkom, srijedom i četvrtkom na Drugom programu HTV-a poslije 18 sati i to prema sljedećem rasporedu:

- ponedjeljak u 18 sati i 20 minuta – dokumentarni film o Hrvatima izvan RH
- utorak u 18 sati i 20 minuta – *Glas domovine*
- srijeda u 18 sati i 20 minuta – *Pogled preko granice* – Hrvati u BiH
- četvrtak u 18 sati i 10 minuta – *Globalna Hrvatska*

Emisije se repriziraju ponedjeljkom i srijedom (dokumentarni filmovi o Hrvatima izvan RH i *Pogled preko granice*) na HTV 4 od 20 sati i 30 minuta, a *Globalna Hrvatska* reprizira se na HTV 4 subotom u 17 sati i 10 minuta. Na satelitskom HRT Int. sve spomenute emisije prikazuju se u skladu s vremenskim zonama, a mogu se pogledati i na multimedijskoj platformi HRTI te na internetskom portalu *Glas Hrvatske*.

VINKOVAČKA TELEVIZIJA

Televizijska emisija *Hrvatska rič iz Vojvodine* u trajanju od 45 minuta, emitira se petkom od 21 sat i 45 minuta. Emisiju realizira redakcija NIU *Hrvatska riječ*.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise,
upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
Tel: +381 21 487 4602
ounz@vojvodina.gov.rs
Klasa: 000140083 2024 09427 001 001 000 001
Datum: 29. siječnja 2024. godine

Na temelju članka 5. Pokrajinske skupštinske odluke o dodjeli proračunskih sredstava za financiranje i sufinanciranje programskih aktivnosti i projekata u području osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja i učeničkog standarda u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini (*Službeni list APV*, broj: 14/2015 i 10/2017) i članka 24. stavka 2. Pokrajinske skupštinske odluke o pokrajinskoj upravi (*Sl. list AP Vojvodine*, broj: 37/2014, 54/2014 – dr. odluka, 37/2016, 29/2017, 24/2019, 66/2020 i 38/2021), a u vezi s Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2024. godinu (*Službeni list APV*, broj: 45/2023), pokrajinski tajnik raspisuje:

NATJEČAJ ZA FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE PROGRAMA I PROJEKATA U PODRUČJU OBRAZOVANJA U AP VOJVODINI U 2024. GODINI

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice (u daljnjem tekstu: Tajništvo) sukladno Financijskom planu za 2024. godinu izdvaja 26.401.000,00 dinara za programe i projekte u području obrazovanja u AP Vojvodini i to za:

A) SUFINANCIRANJE PROGRAMA I PROJEKATA ZA PODIZANJE KVALITETE OSNOVNOG I SREDNJEG OBRAZOVANJA – PROMOVIRANJE I UNAPREĐENJE SIGURNOSTI UČENIKA U OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA NA TERITORIJU AP VOJVODINE U 2024. GODINI

Sredstva osigurana Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2024. godinu za financiranje i sufinanciranje programa i projekata za podizanje kvalitete osnovnog i srednjeg obrazovanja – promoviranje i unapređenje sigurnosti učenika u osnovnim i srednjim školama na teritoriju AP Vojvodine u 2024. godini, opredjeljuje iznos od 5.000.000,00 dinara, od kojih 3.500.000,00 dinara u području osnovnog obrazovanja i 1.500.000,00 dinara u području srednjeg obrazovanja.

Navedena sredstva namijenjena su za sljedeće prioritete:

1. projekte/programme koji utječu na podizanje znanja i vještina kod djece i mladih u vezi sa zaštitom od zlouporabe psihoaktivnih tvari, zaštitom od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja i drugih oblika rizičnog ponašanja, praktične radionice škole i vanjske zaštitne mreže (učenici, nastavnici, roditelji i članovi vanjske zaštitne mreže);
2. projekte/programme koji doprinose podizanju znanja i vještina kod nastavnika i roditelja u području zaštite djece od zlouporabe psihoaktivnih tvari, zaštite od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja i drugih oblika rizičnog ponašanja, uključujući i projekte razmjene primjera dobre prakse u području unapređenja sigurnosti učenika (roditelji, nastavnici i vanjska zaštitna mreža);
3. projekte/programme koji doprinose razvoju i poštovanju rasne, nacionalne, kulturne, jezične, vjerske, rodne, spolne i dobne ravnopravnosti, tolerancije i uvažavanju različitosti.

Korisnici koji imaju pravo sudjelovati u raspodjeli sredstava su osnovne i srednje škole na teritoriju AP Vojvodine, čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave.

KRITERIJI ZA RASPODJELU SREDSTAVA

Kriteriji raspodjele sredstava po Pravilniku o dodjeli proračunskih sredstava za financiranje i sufinanciranje programa i projekata u području osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini su:

1. stupanj uključenosti vanjske zaštitne mreže u programske aktivnosti
2. usklađenost programa s uputama Ministarstva prosvjete i pratećim strategijama iz područjima sigurnosti učenika
3. stupanj uključenosti ciljne skupine (učenika i roditelja), kojoj je program/projekt namijenjen
4. dosadašnja iskustva u realizaciji programa/projekata koji doprinose unapređivanju obrazovno-odgojnog rada
5. stupanj razvijenosti jedinice lokalne samouprave na čijem teritoriju se nalazi ustanova

6. postojanje drugih izvora financiranja programskih aktivnosti odnosno projekata
7. uspješna realizacija dodijeljenih sredstava iz proračuna AP Vojvodine prijašnjih godina s dostavljenim izvješćem i dokazima o namjenskom i zakonitom korištenju proračunskih sredstava
8. mogućnost pretežite realizacije programske aktivnosti i projekta u tekućoj proračunskoj godini.

NAČIN PRIJAVE

Jedna pravna osoba može podnijeti najviše dvije prijave. Uz prijavu na Natječaj podnosi se sljedeća dokumentacija:

1. preslika potvrde o poreznom identifikacijskom broju,

Povjerenstvo neće razmatrati: nepotpune prijave, nepravodobne prijave, nedopuštene prijave (prijave podnesene od strane osoba koja su neovlaštene i subjekata koji nisu predviđeni natječajem), prijave koje se ne odnose na natječajem predviđene namjene, prijave koje se odnose na nabavu opreme ili održavanje opreme koja je u funkciji realizacije projekta, prijave korisnika koji u prethodnom razdoblju nisu opravdali dodijeljena sredstva putem financijskih i narativnih izvješća, prijave korisnika koji narativno/financijsko izvješće o realizaciji programa/projekata iz prethodnog natječajnog razdoblja nisu dostavili u predviđenim rokovima, programe odnosno projekte čija realizacija se ne može pretežito izvršiti tijekom tekuće proračunske godine.

Dodatne informacije u vezi s Natječajem mogu se dobiti u Tajništvu na telefon 021/487-4348, 487-4884.

B) FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE PROGRAMA I PROJEKATA U PODRUČJU OSNOVNOG I SREDNJEG OBRAZOVANJA U AP VOJVODINI U 2024. GODINI

Sredstva osigurana Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2024. godinu za financiranje i sufinanciranje programa i projekata za podizanje kvalitete obrazovanja i odgoja u području osnovnog i srednjeg obrazovanja u AP Vojvodini u 2024. godini iznose 13.701.000,00 dinara.

RASPODJELA SREDSTAVA

1. Za ustanove osnovnog i srednjeg obrazovanja i regionalnih centara za profesionalni razvoj zaposlenih u obrazovanju

- a) za programe i projekte osnovnog obrazovanja – 7.636.000,00 dinara

- b) za programe i projekte srednjeg obrazovanja – 3.500.000,00 dinara

2. za udruge

- a) za programe i projekte na razini osnovnog obrazovanja – 1.400.000,00 dinara

- b) za programe i projekte na razini srednjeg obrazovanja – 1.165.000,00 dinara.

Pravo sudjelovanja na Natječaju imaju ustanove osnovnog i srednjeg obrazovanja na teritoriju AP Vojvodine, čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave i regionalni centri za profesionalni razvoj zaposlenih u obrazovanju sa sjedištem na teritoriju AP Vojvodine kao i udruge sa sjedištem na teritoriju AP Vojvodine koja su kao jedan od ciljeva udruživanja statutom predvidjela aktivnosti u području obrazovanja.

Financijskom potporom koja se daje ovim Natječajem promovira se, odnosno štiti javni interes utvrđen odredbama članaka 6., 7., 8. i 9. Zakona o osnovama sustava obrazovanja i odgoja (*Sl. glasnik RS*, broj: 88/2017, 27/2018 – dr. zakoni, 10/2019, 6/2020, 129/2021 i 92/2023).

Navedena sredstva namijenjena su za sljedeće prioritete:

1. Modernizaciju obrazovno-odgojnog rada

- osuvremenjivanje nastavnog procesa putem inovativnosti i kreativnosti svih sudionika

- stručno usavršavanje nastavnog kadra

- medijska popularizacija obrazovanja radi isticanja dobrih primjera iz prakse i suvremenih trendova u obrazovanju,

2. Usuglašavanje obrazovanja s potrebama tržišta rada

- unapređivanje poduzetničkog duha, razvoj praktičnih i životnih vještina, profesionalna orijentacija i karijerno vođenje, podizanje kvalitete stručne prakse

3. Njegovanje multikulturalnosti/interkulturalnosti i tradicije, materinskog jezika pripadnika nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica

- stvaranje uvjeta da se učenici pripadnici različitih nacionalnih zajednica bolje uzajamno upoznaju kao i da steknu dodatna znanja o povijesti, kulturi i drugim važnim činjenicama o suživotu, jačanje međunacionalnog povjerenja

4. Potporu inkluzivnom obrazovanju i prevencija ranog napuštanja formalnog obrazovanja

- društveno uključivanje i napredovanje učenika (s poteškoćama u razvoju, specifičnim poteškoćama u učenju i učenika iz društveno osjetljivih skupina), kao i prevencija ranog napuštanja formalnog obrazovanja

- potpora učenicima s iznimnim sposobnostima, razvoj talenata u skladu s njihovim obrazovno-odgojnim potrebama (prilagođavanjem načina i uvjeta rada, obogaćenjem i proširivanjem nastavnih sadržaja, natjecanja učenika koja nisu u organizaciji Ministarstva prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja/međuregionalna, međunarodna)

5. Poticanje izvannastavnih aktivnosti

- organizirano i stručno vođeno slobodno vrijeme učenika u izvannastavnom razdoblju i tijekom školskih raspusta putem edukativnih kampova, susreta učenika, sekcija, sportskih, znanstveno-tehničkih, kulturnih i drugih sadržaja.

KRITERIJI ZA RASPODJELU SREDSTAVA

Prilikom određivanja visine sredstava za dodjelu, primjenjuju se sljedeći kriteriji:

1. odgovor na temu programa/projekta
2. utjecaj predloženog programa/projekta
3. kompetentnost predlagatelja i dosadašnje iskustvo.

NAČIN PRIJAVE

Jedna pravna osoba može podnijeti najviše dvije prijave. Uz prijavu na Natječaj podnosi se sljedeća dokumentacija:

1. preslika rješenja o upisu u registar u agenciji za gospodarske registre za udruge
2. preslika potvrde o poreznom identifikacijskom broju
3. Preslika izvatka iz statuta udruge ili akta o osnutku (u kome je utvrđeno da se ciljevi udruge ostvaruju u području koje je predviđeno natječajem), ovjereno od udruge.

Povjerenstvo neće razmatrati: nepotpune prijave, nepravodobne prijave, nedopuštene prijave (prijave podnesene od strane osoba koja su neovlaštene i subjekata koji nisu predviđeni natječajem), prijave koje se ne odnose na natječajem predviđene namjene, prijave koje se odnose na nabavu opreme ili održavanje opreme koja je u funkciji realizacije projekta, prijave korisnika koji u prethodnom razdoblju nisu opravdali dodijeljena sredstva putem financijskih i narativnih izvješća, prijave korisnika koji narativno/financijsko izvješće o realizaciji programa/projekata iz prethodnog natječajnog razdoblja nisu dostavili u predviđenim rokovima, programe odnosno projekte čija realizacija se ne može pretežito izvršiti tijekom tekuće proračunske godine.

Dodatne informacije u vezi s realizacijom Natječaja mogu se dobiti na telefon 021/487-48-76, 487-45-58 i 487-48-36.

V) FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI I PROJEKATA ZA PODIZANJE KVALITETE UČENIČKOG STANDARDIA U AP VOJVODINI U 2024. GODINI

Sredstva osigurana Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2024. godinu za financiranje i sufinanciranje aktivnosti i projekata za podizanje kvalitete učeničkog standarda u AP Vojvodini u 2024. godini iznose 2.500.000,00 dinara.

Pravo sudjelovanja na Natječaju imaju ustanove učeničkog standarda – učenički domovi srednjih škola, škole s učeničkim domom, specijalne škole s učeničkim domom, učenički centri, učenička odmarališta i učenički kulturni centri na teritoriju AP Vojvodine čiji je osnivač Republika Srbija odnosno AP Vojvodina.

Navedena sredstva namijenjena su za:

1. organiziranje susreta učeničkih domova u AP Vojvodini
2. realizaciju programa i projekata iz područja obrazovanja i odgoja, kulture, umjetnosti, sporta
3. realizaciju raznih manifestacija
4. uvođenje i održavanje HACCP i ISO standarda u ustanovama učeničkog standarda
5. ostvarivanje drugih programskih aktivnosti i projekata u funkciji podizanja razine učeničkog standarda.

KRITERIJI ZA RASPODJELU SREDSTAVA

Raspodjela sredstava obavlja se na temelju sljedećih kriterija:

1. značaj programskih aktivnosti odnosno projekata za razvoj učeničkog standarda u AP Vojvodini
2. broj sudionika u programskim aktivnostima i projektima
3. stupanj razvijenosti jedinice lokalne samouprave na čijoj teritoriji se nalazi ustanova učeničkog standarda
4. postojanje drugih izvora financiranja programskih aktivnosti odnosno projekata
5. uspješna realizacija dodijeljenih sredstava iz proračuna AP Vojvodine prethodnih godina s dostavljenim izvješćem i dokazima o namjenskom i zakonitom korištenju proračunskih sredstava
6. da se programska aktivnost i projekt može pretežito realizirati u tekućoj proračunskoj godini.

NAČIN PRIJAVE

Jedna ustanova podnosi samo jednu prijavu.

Neće se uzimati u razmatranje nepotpune i nepravodobne prijave.

Dodatne informacije u vezi s realizacijom Natječaja mogu se dobiti na telefon 021/487-46-02 i 487-48-36.

G) FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE PROGRAMA I PROJEKATA U PODRUČJU JAČANJA JEZIČNIH KOMPETENCIJA UČENIKA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA U AP VOJVODINI U 2024. GODINI

Sredstva osigurana Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2024. godinu za financiranje i sufinanciranje programa i projekata u području jačanja jezičnih kompetencija učenika osnovnih i srednjih škola u AP Vojvodini u 2024. godini iznose 700.000,00 dinara, i to: 600.000,00 dinara za razinu osnovnog obrazovanja i odgoja i 100.000,00 dinara za razinu srednjeg obrazovanja i odgoja.

Pravo sudjelovanja na Natječaju imaju ustanove osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja na teritoriju AP Vojvodine, čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave, a koje su domaćini okružnih i međuokružnih natjecanja iz poznavanja jezika (mađarski, rumunjski, slovački, rusinski i hrvatski jezik) i jezične kulture za učenike osnovnih i srednjih škola, koji se obrazuju na materinskom jeziku.

Sredstva se dodjeljuju za financiranje i sufinanciranje programa i projekata u području jačanja jezičnih kompetencija učenika osnovnih i srednjih škola u AP Vojvodini, namijenjenih naročito za:

- organizaciju i realizaciju okružnih i međuokružnih natjecanja iz poznavanja jezika (mađarski, rumunjski, slovački, rusinski i hrvatski) i jezične kulture za učenike osnovnih i srednjih škola, koji se obrazuju na materinskom jeziku sukladno Kalendaru natjecanja i smotri učenika osnovnih i srednjih škola, koji donosi Ministarstvo Republike Srbije nadležno za područje obrazovanja.

KRITERIJI ZA RASPODJELU SREDSTAVA

Prilikom odlučivanja o dodjeli sredstava uzet će se u obzir sljedeći kriteriji:

1. odgovor na temu projekta
2. utjecaj predloženog projekta
3. kompetentnost predlagatelja i dosadašnje iskustvo.

NAČIN PRIJAVE

Jedna pravna osoba može podnijeti najviše jednu prijavu.

Povjerenstvo neće uzimati u razmatranje: nepotpune i nepravodobne prijave, nedopuštene prijave, prijave koje se ne odnose na natječajem predviđene namjene, prijave koje se odnose na nabavu opreme ili održavanje opreme koja je u funkciji realizacije projekta, prijave korisnika koji u prethodnom razdoblju nisu opravdali dodijeljena sredstva putem financijskih i narativnih izvješća i prijave korisnika koji narativno/financijsko izvješće o realizaciji programa/projekata iz prethodne godine nisu dostavili u predviđenim rokovima.

Dodatne informacije u vezi s realizacijom Natječaja mogu se dobiti na telefon 021/487-48-67 i 487-45-58.

D) FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE NABAVE OPREME ZA OSNOVNE ŠKOLE KOJE IMAJU STATUS JAVNO PRIZNATIH ORGANIZATORA AKTIVNOSTI FORMALNOG OSNOVNOG OBRAZOVANJA ODRASLIH NA TERITORIJI AP VOJVODINE U 2024. GODINI

Sredstva osigurana Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2024. godinu za financiranje i sufinanciranje nabave opreme za osnovne škole koje imaju status javno priznatih organizatora aktivnosti formalnog osnovnog obrazovanja odraslih na teritoriju AP Vojvodine za 2024. godinu iznose 1.000.000,00 dinara.

Korisnici koji imaju pravo sudjelovati u raspodjeli sredstava su osnovne škole na teritoriju AP Vojvodine čiji je osnivač Republika Srbija, AP Vojvodina i jedinica lokalne samouprave i koje imaju status javno priznatih organizatora aktivnosti formalnog osnovnog obrazovanja odraslih, odnosno imaju rješenje Tajništva o ispunjenosti propisanih uvjeta za obavljanje djelatnosti formalnog osnovnog obrazovanja odraslih.

Korisnik je dužan prilikom nabave opreme postupati sukladno odredbama Zakona o javnim nabavama (*Službeni glasnik RS*, broj: 91/19 i 92/23).

KRITERIJI ZA RASPODJELU SREDSTAVA

Kriteriji raspodjele sredstava su:

1. značaj planiranog ulaganja u opremu u cilju podizanja kvalitete i modernizacije izvođenja nastave
2. neophodnost opreme za organiziranje izvođenja nastave
3. broj polaznika u školi - broj krajnjih korisnika
4. stupanj razvijenosti jedinice lokalne samouprave na čijoj teritoriji se nalazi ustanova obrazovanja
5. postojanje drugih izvora financiranja nabave opreme
6. nabava opreme koja se može pretežno realizirati u tekućoj proračunskoj godini.

NAČIN PRIJAVE

Jedna ustanova podnosi samo jednu prijavu. Uz prijavu na Natječaj, podnosi se neobvezujuća ponuda za nabavu opreme. Nepravodobne ili nepotpune prijave neće biti razmatrane.

Dodatne informacije u vezi s realizacijom Natječaja mogu se dobiti na telefon 021/487-43-30, 487-42-41.

Đ) FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA U AP VOJVODINI KOJE REALIZIRAJU DVOJEZIČNU NASTAVU U 2024. GODINI

Sredstva osigurana Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2024. godinu za financiranje i sufinanciranje osnovnih i srednjih škola u AP Vojvodini koje realiziraju dvojezičnu nastavu u 2024. godini (u daljnjem tekstu: dvojezične škole) iznose 3.500.000,00 dinara i to:

1. za osnovno obrazovanje

- programski troškovi u funkciji realizacije dvojezične nastave – financiranje izvršitelja koji realiziraju dvojezičnu nastavu, troškovi materijala za obrazovanje, stručnog usavršavanja zaposlenih – obuka nastavnog kadra u zemlji i inozemstvu, troškovi nabave stručne literature i didaktičkog materijala, kao i svih drugih troškova u funkciji realizacije dvojezične nastave 783.000,00 dinara

- nabava opreme u funkciji realizacije dvojezične nastave 890.000,00 dinara

2. za srednje obrazovanje

- programski troškovi u funkciji realizacije dvojezične nastave – financiranje izvršitelja koji realiziraju dvojezičnu nastavu, troškovi materijala za obrazovanje, stručnog usavršavanja zaposlenika – obuka nastavnog kadra u zemlji i inozemstvu, troškovi nabave stručne literature i didaktičkog materijala, godišnje članarine za licencu Cambridge centra i članarine za međunarodnu maturu – IB, kao i svih drugih troškova u funkciji realizacije dvojezične nastave 1.500.000,00 dinara

- nabava opreme u funkciji realizacije dvojezične nastave 327.000,00 dinara.

Korisnik je dužan prilikom nabave usluga i opreme postupati sukladno odredbama Zakona o javnim nabavama (*Službeni glasnik RS*, broj: 91/19 i 92/23).

Pravo na dodjelu sredstava imaju ustanove osnovnog i srednjeg obrazovanja koje su dobile suglasnost ministarstva nadležnog za područje obrazovanja (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) za izvođenje dvojezične nastave.

KRITERIJI ZA RASPODJELU SREDSTAVA

Prilikom određivanja visine sredstava za programske troškove u funkciji realizacije dvojezične nastave, primjenjuju se sljedeći kriteriji:

1. broj nastavnika koji sudjeluju u dvojezičnoj nastavi
2. broj učenika u dvojezičnoj nastavi
3. opravdanost u smislu daljnjeg razvijanja dvojezične nastave.

Prilikom određivanja visine sredstava za nabavu opreme u funkciji realizacije dvojezične nastave, primjenjuju se sljedeći kriteriji:

1. broj dvojezičnih razrednih odjela
2. broj nastavnih predmeta koji se predaju dvojezično.

NAČIN PRIJAVE

Prijava za dodjelu sredstava podnosi se na jedinstvenom natječajnom obrascu Tajništva. Uz prijavu na natječaj podnosi se sljedeća dokumentacija:

1. preslika akta kojim se dokazuje dobivena suglasnost Ministarstva
2. neobvezujuća ponuda za programske troškove, nabavu opreme (izračun troškova).

Nepravodobne ili nepotpune prijave neće biti razmatrane.

Dodatne informacije u vezi s realizacijom Natječaja mogu se dobiti na telefon 021/487-46-09, 487-45-58.

ZAJEDNIČKI UVJETI ZA SVE PROGRAME I PROJEKTE

O dodjeli sredstava korisnicima odlučuje pokrajinski tajnik nadležan za poslove obrazovanja na prijedlog Povjerenstva za provedbu natječaja, koje razmatra pristigle zahtjeve. Povjerenstvo zadržava pravo od podnositelja prijave, po potrebi, zatražiti dodatnu dokumentaciju ili informacije, odnosno odrediti ispunjenje potrebnih uvjeta za dodjelu sredstava.

Ukoliko prijavu potpisuje osoba po ovlaštenju, neophodno je priložiti uredno potpisano ovlaštenje za potpisivanje.

Rezultati Natječaja se objavljuju na mrežnoj stranici Tajništva.

Rok za podnošenje prijave na Natječaj je 14. veljače 2024. godine.

Prijave na Natječaj (isključivo na popunjenom obrascu prijave, koja se nalazi na mrežnoj stranici Pokrajinskog tajništva) dostavlja se u papirnatom obliku u zatvorenoj omotnici na adresu:

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA OBRAZOVANJE, PROPISE, UPRAVU I NACIONALNE MANJINE – NACIONALNE ZAJEDNICE, BULEVAR MIHAJLA PUPINA 16, 21000 NOVI SAD, s naznakom naziva natječaja/programa i projekta, poštom ili osobno predajom pisarnici pokrajinskih tijela uprave (na navedenu adresu) u vremenu od 9.00 do 14.00 sati. Prijave dostavljene osobno ili putem pošte, obvezno se dostavljaju i u elektroničkom obliku, skenirano u PDF formatu, putem aplikacije Tajništva <http://185.166.125.155/konkursi/>, izborom odgovarajućeg javnog natječaja na koji se odnosi prijava.

Obrazac prijave za navedene natječeaje, s priložima, može se preuzeti od 31. siječnja 2024. godine na službenoj internetskoj prezentaciji Tajništva: www.puma.vojvodina.gov.rs.

POKRAJINSKI TAJNIK, Zsolt Szakállas

Pereci

Recept za perece koji objavljujemo u ovom broju star je oko stotinu godina, iz obitelji je **Paštrović**, a ovi pereci pravili su se za sv. Blaža (3. veljače) na salašima Mala Pešta kod Sombora.

Kao i kod drugih starinskih recepata, niti ovdje nema točnih mjera već se sve radilo na osjećaj. Nadamo se da to neće biti problem da vam perece pravljene po ovom receptu uspiju i da izgledaju kao ove u našem *KuHaRu*.

Sastojci:

600-700 grama brašna
jedna do vrha jušna žlica masti
3 male žlice šećera
1, 5 mala žlica soli
1 kvasac
1 do 2 dcl vode

Priprema:

U manju posudu staviti šećer, kvasac i oko decilitar mlake vode i ostaviti kvasac da se digne.

U veću posudu usuti brašno, dodati mast, sol i kvasac kada se digne. Sve dobro rukom umijesiti i mijesiti dok se tijesto dobro ne umijesi (oko 15 minuta). Ukoliko je potrebno, može se dodati još vode ili brašna, tako da tijesto bude ni previše meko ni previše tvrdo. Tijesto prekriti krpom i ostaviti 15 minuta da odstoji, a poslije toga ga u posudi prebaciti nekoliko puta preko ruke (premjestiti) i opet ostaviti da odstoji 15 minuta.

Do tada staviti veliku plitku posudu s vodom na šporet da voda proključa.

Tijesto istresti na dasku i praviti perece. Nožem se izreže jedan dugačak komad tijesta i na dasci valja rukama kako bi se dobilo okruglo i dugo tijesto koje se potom savija u perec, i to tako što se dva kraja tijesta dva puta uvrnu, a krajevi zatim zalijepe za širi dio. Pereci se kratko prokuhaju u kipućoj vodi i stave na krpu ili stolnjak kako bi se dobro osušili. Osušene perece (dovoljno je oko 15 minuta) ređaju se u pleh i peku. Kada tek krenu da rumene, preliju se (žlicom) umućenom vodom s malo brašna i više soli i vrata se u pećnicu.

KuHaR tradicionalnih jela pripremamo uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

JEDNOM POLISOM pokrijte 5 rizika

Osigurajte sebe, svoj automobil i putnike u njemu samo jednom polisom

Maksimalan oprez u važnoj stvari: briga o automobilu i ljudima u njemu nekada nisu dovoljni da nas zaštite od nepredviđenih okolnosti poput kvara vozila, loma stakala i prirodnih rizika. Bilo da ste na odmoru ili službenom putovanju, uz polis **Paket 5+ Milenijum osiguranja** nećete morati da brinete zbog okolnosti koje nisu pod Vašom kontrolom.

Ovom polisom osiguraćete se od **pet najčešćih rizika** i obezbediti:

1. Osiguranje od loma stakala na putničkom vozilu;
2. Osiguranje putničkog vozila od oštećenja usled prirodnih rizika;
3. Osiguranje lica u putničkom vozilu od posledica nesrećnog slučaja – nezgode;
4. Pomoć na putu;
5. Zamensko vozilo.

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

Vam je do mirnog noćnog sna

www.milos.rs

011/ 715 23 00

RADIO MARIJA

Kršćanski glas u vašoj kući!

FREKVENCJE:

NOVI SAD 90,0 MHz

SUBOTICA 90,7 MHz

SOMBOR 95,7 MHz

NIŠ 102,7 MHz

www.radiomarija.rs

@Radio.Marija.Srbije

@radiomarijasrbije

KONTAKT:

Ured: 024/600-099

Program: 024/600-011

SMS: 063/598-441

Slušajte nas i na aplikacijama:

Radio Marija Srbije

Radio Maria play

ILI-ILI

AKCIJA

Priključenje **BESPLATNO**

+ Birate između:

- 6 meseci po **1 dinar** ili
- 12 meseci sa **50% popusta**

AT

*Astra
Telekom*

011 44 22 009

Karneval

11. 2. 2024.
na ulicama Golubinaca
početak u 14h

Organizator HKPD "Tomislav"